

GMINA TOKARNIA

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA na lata 2008 – 2011

z perspektywą do 2016

Grudzień 2008

Wykonywany na zlecenie:

URZĘDU GMINY TOKARNIA

32-436 Tokarnia 380

WYKONAWCA:	GŁÓWNI AUTORZY OPRACOWANIA:
<p>maeś Małopolska Agencja Energii i Środowiska Sp. z o.o.</p> <p>ul. Kordylewskiego 11, 31-542 Kraków tel (12) 294 20 70, fax: (12) 294 20 54 e-mail: maes@maes.pl www.maes.pl</p>	<p>Tomasz Lis Piotr Stańczuk</p>

1. WSTĘP.....	5
1.1. CEL OPRACOWANIA	5
1.2. OGOLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY TOKARNIA.....	6
1.2.1. LOKALIZACJA.....	6
1.2.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	6
1.2.3. RYS HISTORYCZNY	7
1.3. KLIMAT	8
1.4. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA I ZASOBY LUDZKIE.....	9
1.4.1. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	9
1.4.2. STRUKTURA UTRZYMANIA I ZATRUDNIENIA ORAZ CHARAKTERYSTYKA PODMIOTU GOSPODARCZEGO	10
1.4.3. BEZROBOCIE.....	11
1.5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA I LISTA ZADAŃ PRIORYTETOWYCH....	12
1.6. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY	12
1.7. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY	14
2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE.....	16
2.1. GOSPODARKA ODPADAMI.....	16
2.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	17
2.2.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO	17
2.2.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ	26
2.2.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA	31
2.2.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016.....	31
2.2.5. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE	32
2.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.....	33
2.3.1. GEOLOGIA	34
2.3.2. RZEŻBA TERENU.....	34
2.3.3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTUALNEGO STANU GLEB.....	36
2.3.4. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ.....	41
2.3.5. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA	45
2.3.6. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016.....	47
2.3.7. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE	47
2.4. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	48
2.4.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO	48
2.4.2. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA	56
2.4.3. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016.....	58
2.5. OCHRONA PRZYRODY.....	59
2.5.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO	59
2.5.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE OCHRONY PRZYRODY UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ.....	63
2.5.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA	64
2.5.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016.....	65

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

2.5.5.	MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE	65
2.6.	PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE	66
2.6.1.	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO	67
2.6.2.	STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE PROMIENIOWANIA NIEJONIZUJĄCEGO UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ	67
2.6.3.	CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA	68
2.7.	OCHRONA PRZED HAŁASEM	69
2.7.1.	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO	70
2.7.2.	CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA	73
2.8.	EDUKACJA EKOLOGICZNA	73
2.8.1.	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO	74
2.8.2.	STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ	75
2.8.3.	CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA	77
2.8.4.	ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016.....	78
2.9.	NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU	79
2.9.1.	KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU	79
2.9.2.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	83
3.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	87
3.1.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU.....	88
3.1.1.	INSTRUMENTY PRAWNE	88
3.1.2.	INSTRUMENTY FINANSOWE.....	90
3.1.3.	INSTRUMENTY SPOŁECZNE.....	92
3.2.	KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU.....	92
3.3.	WSKAŹNIKI MONITOROWANIA CELÓW	94
4.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	96
	SPIS TABEL	97
	ŹRÓDŁA INFORMACJI, DOKUMENTY PROGRAMOWE	98

1. WSTĘP

1.1. CEL OPRACOWANIA

Podstawą prawną dla opracowania Programu Ochrony Środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku –Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150), która w dziale III „Polityka ekologiczna oraz programy ochrony środowiska”, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, zobowiązuje Zarząd gminy „do sporządzenia programów ochrony środowiska uwzględniając cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe”. Ustawa wprowadza również obowiązek sporządzania, co 2 lata raportu z wykonania programów i przedstawienia ich radzie gminy.

Natomiast ustawa O odpadach dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 251 z 2007 r. z późniejszymi zmianami) w rozdziale 3 artykuły 14-16, nakłada obowiązek sporządzenia Planu Gospodarki Odpadami, który ma być częścią Programu Ochrony Środowiska.

Przygotowanie Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami jest konsekwencją realizacji polityki ekologicznej państwa przedstawionej w „II Polityce Ekologicznej Państwa” oraz „Programie Wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa”. Gminny *Program* i *Plan* odnoszą się do dokumentów wyższego szczebla, jakimi są Programy i Plany wojewódzki i powiatowy.

Program Ochrony Środowiska ma na celu doprowadzenie do przestrzegania standardów jakości środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Programy są wykonywane w określonej kolejności – od programu wojewódzkiego, poprzez programy powiatowe do gminnych. Realizacja Programu przyczyni się do poprawy środowiska przyrodniczego oraz wzrostu atrakcyjności gminy zarówno dla mieszkańców jak i potencjalnych inwestorów.

1.2. OGOLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY TOKARNIA

1.2.1. LOKALIZACJA

Gmina Tokarnia jest jednostką administracyjną Powiatu Myślenickiego, położonego w zachodniej części województwa małopolskiego. Graniczy terytorialnie z gminami: Peim i Lubień należącymi do Powiatu Myślenickiego, oraz Budzów, Maków Podhalański i Jordanów należącymi do powiatu suskiego

Gmina Tokarnia jest gmina wiejską, w skład której, wchodzi następujące sołectwa:

- Bogdanówka,
- Krzczonów,
- Skomielna Czarna,
- Tokarnia,
- Więciórka,
- Zawadka.

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 6 883 ha. Gmina położona jest około 20 km na południe od siedziby powiatu – Myślenic, i około 50 km na południe od siedziby władz wojewódzkich - Krakowa. Przez teren gminy nie przebiega żadna droga główna, ani droga wyższej klasy.

1.2.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną J. Kondrackiego (2003), położona jest we wschodniej części mezoregionu Beskidu Makowskiego (513.48), należącego do makroregionu Beskidów Zachodnich (513.4-5).

Obszar gminy usytuowany jest w dorzeczu rzeki Krzczonówki i jej dopływów, przy czym przeważająca część obszaru gminy obejmuje tereny lewobrzeżnych dopływów rzeki, z których większe potoki to: Bogdanówka, Czarny, Więcierza, Proszkowców, Rusnaków, Zagrodzki. Od zachodu dolina otoczona jest grzbietem Magury, Syrkówki i Koskowej Góry od północy Parszywki, Balinki i pasmem Kotonia, od południa – grzbietem Góry Stołowej Łysej i Kimasem, natomiast od wschodu teren jest otwarty. Grzbietami wzniesień przebiega granica gminy. Najwyższym szczytem gminy Tokarnia jest Koskowa Góra (868 m n.p.m.). Przez teren gminy przechodzi 6 szlaków turystycznych niektóre z nich to:

- czarny – Tokarnia – Jaworzyny – Zawadka,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- zielony – Skomielna Czarna – Stołowa Góra – Polana Gronie – Osielec,
- żółty – Pcim – Pękalówka – Kotoń – Jaworzyny – Balinka – Parszywka – Koskowa Góra – Bogdanówka.

1.2.3. RYS HISTORYCZNY

Rejon obecnej wsi Tokarnia był zamieszkiwany już w XIV wieku. Tokarnia była osadą skupioną wokół rycerskiej posiadłości Mikołaja z Tokarni, a w XVI pozostawała pod panowaniem Jordanów z Zakliczyna. Prawdopodobnie wsie Tokarnia, Skomielna Czarna i Krzczonów były założone na prawie niemieckim. Wieś Tokarnia zaliczana jest do wsi typu łańcuchówek - przysiółkowych, ponieważ zabudowa wsi przypomina obraz luźno rozrzuconego łańcucha zagród wijącego się równolegle do biegu potoku. Zespoły osadnicze były połączone systemem drożnym, które w zasadzie przetrwały do dzisiaj. Najważniejszym jednak był szlak biegnący wzdłuż potoku Krzczonówka, prowadzący do Myślenic przez Łętownię do Jordanowa i dalej na południe. Ze względu na pagórkowaty, poprzecinany potokami i zalesiony teren osadnictwo było rozproszone.

Występujący na tym terenie, charakterystyczny typ chałupy drewnianej o konstrukcji zrębowej z dachami półszczytowymi oraz ozdobnym szalunkiem przedstawiają wybitne walory ciesielskie, etnograficzne i artystyczne. Takie obiekty są bardzo cenne i posiadają status zabytku.

Gmina Tokarnia pomimo, że obejmuje niewielką ilość jednostek osadniczych (6 wsi) posiada wiele obiektów i zespołów kulturowych, które stanowią niejednokrotnie wartości kulturowe rangi regionalnej. Należą do nich 134 pozycje obiektów zabytkowych obejmujące:

- zespoły dworskie (2),
- zespół kościelny (1),
- kościół (1),
- kaplice (2),
- kapliczki(5),
- szkoła (1),
- obiekty rzemiosła: kuźnie, młyny (3),
- zagrody (4),
- domy mieszkalne (106).

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Szczególnym zabytkiem kultury gminy jest Mała Kalwaria Tokarska, jest to zespół rzeźb plenerowych na północnym zboczu Urbaniej Góry, natomiast:

- Kościół Parafialny P.W.Ś.W Stanisława w Krzczonowie, z otoczeniem i drzewostanem (Wpis do Rejestru Zabytków Nr A – 444 z dn.28.04.1977 r.
- Kaplica dworska P.W. Nawiedzenia NMP w Skomialnej Czarnej z otoczeniem i drzewostanem (Wpis do Rejestru Zabytków Nr A – 655 z dn.06.07.1993 r.
- Układ przestrzenny zespołu dworskiego w Skomialnej Czarnej z parkiem dworskim Wpis do Rejestru Zabytków Nr A – 675 z dn.13.04.1994 r.
- Kaplica Parafialna P.W.MB Śnieżnej w Tokarni, z parkiem dworskim Wpis do Rejestru Zabytków Nr A – 32 z dn.27.12.1961r.

to obiekty i zespoły zabytkowe które występują na terenie gminy Tokarnia i zostały wpisane do rejestru zabytków.

1.3. KLIMAT

Według podziału klimatycznego E. Homera obszar gminy znajduje się w obrębie klimatów górskich i podgórskich.

Opady są częste, lecz stosunkowo mniej obfite niż w innych regionach górskich. Wynika to z tak zwanego położenia gminy w cieniu opadowym. Średnia roczna suma opadów wynosi około 800 mm, przy czym najwięcej opadu spada w okolicy Koskowej Góry i Bogdanówki do około 1000 mm. Maksimum opadów deszczu przypada na czerwiec i sierpień, a minimum na miesiąc październik.

Okres wegetacyjny w dolinach rzecznych wynosi średnio 200-210 dni. Dolinne położenie powoduje, że wiatry są stosunkowo słabe, wysoka jest też częstotliwość cisz. Przeważają wiatry zachodnie lub północno-zachodnie. Często wiosną i jesienią dociera tu wiatr halny. Po jego przejściu występują dłuższe deszczowe okresy, a zimą odwilże a następnie opady śniegu.

Z uwagi na cechy bioklimatyczne, klimat gminy Tokarni zalicza się do grupy łagodnych klimatów strefy górskiej z występującymi niekorzystnymi bodźcami klimatycznymi o większym natężeniu.

1.4. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA I ZASOBY LUDZKIE

1.4.1. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Gmina Tokarnia zajmuje obszar o powierzchni 6 863 ha, co stanowi 10,22 % powierzchni powiatu myślenickiego i zaledwie 0,46 % całkowitej powierzchni województwa małopolskiego.

Liczba ludności gminy Tokarnia (dane WUS, 2008) wynosiła na koniec czerwca 2007 roku 8204 osób, w tym 4197 mężczyzn i 4007 kobiet.

Z analizy poziomu liczby ludności na przestrzeni ostatnich 8 lat (wg danych z WUS od 2000 do 2007) wynika, że liczba ludności wzrasta z każdym kolejnym rokiem. W roku 2000 wynosiła 7816, w 2004 roku 8018, a obecnie 8204 osób. Wg ewidencji ludności Urzędu Gminy liczba mieszkańców w roku 2008 wynosi 8359.

Gęstość zaludnienia na obszarze gminy wynosi 119¹ osób/km². Porównywalnie wskaźnik zaludnienia powiatu myślenickiego wynosi 175 osób/km² a województwa małopolskiego 216 osób/km².

Tabela 1. Podstawowe dane demograficzne gminy Tokarnia (stan na rok 2008)

Sołectwo	Liczba osób	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [osób/km ²]
Tokarnia	3134	19	165
Krzczonów	2169	16	136
Skomielna Czarna	1707	13	131
Bogdanówka	686	9	76
Więciórka	452	7	65
Zawadka	211	5	42

Źródło: ewidencja ludności Urzędu gminy w Tokarni

Z analizy ruchu naturalnego ludności, wg (dane WUS, 2008) za rok 2007, gmina Tokarnia odznacza się dodatnim przyrostem naturalnym. Wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie wynosi (9,6/1000 osób) i jest najwyższy w całym powiecie myślenickim.

¹ Do obliczenia gęstości zaludnienia skorzystano z danych WUS-u

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w gminie.

Małżeństwa	Urodzenia ogółem	Zgony ogółem	Przyrost naturalny ogółem	Przyrost naturalny (na 1000 ludności)
55	128	49	43	9,6

Źródło: (WUS, Wybrane dane o powiatach i gminach województwa małopolskiego w 2007 r., Kraków 2008)

1.4.2. STRUKTURA UTRZYMANIA I ZATRUDNIENIA ORAZ CHARAKTERYSTYKA PODMIOTU GOSPODARCZEGO

Pomimo, że ok. 36% powierzchni gminy stanowią użytki rolne, a w strukturze użytków rolnych ok. 79% stanowią grunty orne, ilość osób zatrudnionych w rolnictwie w gminie Tokarnia stale spada. Obecnie tylko dla około 11% gospodarstw rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania. Związane jest to z niekorzystną dla intensywnej produkcji rolnej rzeźbą terenu jak również niską klasą gruntów czy warunkami klimatycznymi. W gminie duży odsetek osób utrzymuje się z samej pracy najemnej około 26% gospodarstw. Kilka procent stanowią gospodarstwa utrzymujące się jednocześnie z obu wyżej wymienionych działalności. Dla około 31% gospodarstw główny dochód stanowią renty i emerytury (Powszechny spis rolny, Kraków 2003).

W gminie Tokarnia w 2006 r. (dane WUS, 2007), zarejestrowanych było 461 podmiotów gospodarki narodowej, w tym sektor publiczny obejmował 17 podmiotów a prywatny 444 podmiotów. Podmioty gospodarcze dzielą się na:

- 5 spółki handlowe,
- 24 spółek cywilnych,
- 2 spółdzielnie,
- 392 osoby fizyczne,
- 13 fundacje, stowarzyszenie i organizacje społeczne.

Podział podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji PDK stan w dniu 31.12.2006 w gminie przedstawiał się następująco:

- rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo – 20 podmiotów,
- przetwórstwo przemysłowe - 62 podmiotów,
- budownictwo - 122 podmiotów,
- handel i naprawy - 98 podmiotów,
- hotele restauracje - 13 podmiotów,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- transport, gospodarka magazynowa i łączność - 61 podmioty,
- obsługa nieruchomości i firm, nauka – 19 podmiotów,
- pośrednictwo finansowe – 2 podmioty.

W ciągu ostatnich lat nastąpił żywiołowy rozwój transportu towarowego, handlu i zakładów stolarskich.

1.4.3. BEZROBOCIE

Pod pojęciem bezrobotnego (zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz późniejszymi zmianami – jednolity tekst Dz. U. Nr 6, poz. 56 z 2001 r.), należy rozumieć osobę nie zatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nie uczącą się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zamieszkania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy.

W gminie Tokarnia na koniec grudnia 2007 roku (dane: Powiatowy Urząd Pracy w Myślenicach , 2008) zanotowano 252 bezrobotnych, czego 99 to mężczyźni. Liczby te świadczą o dużym postępie w walce bezrobociem. Na przełomie ostatnich czterech liczb bezrobotnych spadła w gminie ponad dwukrotnie. Niewątpliwie negatywnymi cechami struktury bezrobocia jest wysoki odsetek bezrobotnych, którym nie przysługuje prawo do zasiłku (85%). Również wysoki jest odsetek bezrobotnych, którzy pozostawali bez pracy ponad rok. W porównaniu z danymi z roku 2003 roku (WUS, Kraków2003) ilość bezrobotnych spadła o 286 osób.

Tabela 3. Struktura bezrobotnych (wg stanu na 31.12.2007 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Tokarnia	
	W osobach	Udział %
Ogółem bezrobotni z tego:	252	100%
mężczyźni	99	51%
w wieku od 18 do 24 lat	106	42%
Pozostający bez pracy 12 mies. i dłużej	120	47%
Nie posiadający prawa do zasiłku	215	85%

Źródło: (PUP, Poziom bezrobocia w poszczególnych gminach, stan na koniec grudnia 2007 r.)

1.5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA I LISTA ZADAŃ PRIORYTETOWYCH

Przy sformułowaniu celów ochrony środowiska dla gminy Tokarnia oparto się na:

- wymaganiach prawnych i obowiązkach wynikających z obowiązujących przepisów polskich i Unii Europejskiej,
- uwarunkowaniach wynikających z dokumentów nadrzędnych t.j: II Polityki Ekologicznej Państwa oraz Programie Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego,
- „Strategii Rozwoju Gminy Tokarnia”,
- „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego”,
- „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Myślenickiego”,
- konsultacjach z osobami zajmującymi się ochroną środowiska w gminie.

1.6. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY

Strategia Rozwoju Gminy Tokarnia powstała w 2007 r. Jest ona dokumentem, który określa najważniejsze cele i zadania gminy zmierzające do wprowadzenia zasady zrównoważonego rozwoju.

Podstawowym celem rozwoju Gminy Tokarnia powinien być rozwój zrównoważony oparty na wykorzystaniu warunków naturalnych dla rozwoju turystyki i rekreacji, agroturystyki i rolnictwa oraz na nieuciążliwej wytwórczości rzemiosła.

Cele strategiczne:

1. Pełne wykorzystanie walorów i zasobów przyrodniczych oraz stosunkowo bliskiego położenia dużej aglomeracji miejskiej dla rozwoju turystyki, agroturystyki, budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej.
2. Pełna ochrona środowiska przyrodniczego, w tym walorów, które stanowią szansę dla rozwoju gminy.
3. Ochrona istniejących wartości kulturowych oraz kultywowania tradycji atrakcyjność sztuki lokalnej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

4. Uzyskanie dodatkowych miejsc pracy w obszarze gminy oraz ograniczenie bezrobocia atrakcyjność jego negatywnych skutków poprzez:

- tworzenie sprzyjających warunków dla inwestycji dających nowe miejsca pracy, szczególnie w sektorze rekreacyjno-uzdrowiskowym,
- popieranie przedsiębiorczości mieszkańców gminy wpływających na jej rozwój,
- rozwój bazy przetwórczej atrakcyjność tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych.

5. Poprawa standardów życia mieszkańców Gminy przy wyrównywaniu dysproporcji w poszczególnych jej regionach, między innymi poprzez:

- realizację infrastruktury technicznej kanalizacji.

6. Tworzenie mechanizmów promocji atrakcyjność rozwoju gminy.

W Strategii wskazano również mocne i słabe strony gminy związane z ochroną środowiska :

Mocne strony

- bogactwo walorów naturalnych – piękny krajobraz Beskidu Makowskiego, lasy, wody źródlane, obszary cenne przyrodniczo,
- specyficzny mikroklimat korzystny szczególnie dla dzieci,
- czyste i nieskażone środowisko dające warunki do ekologicznej hodowli i upraw rolniczych.

Słabe strony

- niedostateczne zwodociągowanie oraz skanalizowanie gminy,
- zniszczone drogi, z koleinami i wybojami,
- pokrycia dachowe zawierające azbest,
- brak inwentaryzacji lokalnych wodociągów i ujęć wodnych,
- brak uregulowania prawnego statusu istniejących wodociągów oraz ujęć wody w gminie,
- brak składowiska odpadów.

1.7. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY

Budżet gminy Tokarnia jest raczej stabilny. Jednak wydatki inwestycyjne stanowią niewielką część ogółu wydatków gminy.

Tabela 4. Budżet gminy Tokarnia

Rok	Dochody tys. zł	Wydatki tys. zł	Inwestycje tys. zł
Realizacja na rok 2006	16 552,0	16 190,5	1929,0

źródło: WUS 2007

W 2006 roku nakłady inwestycyjne z budżetu gminy na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną wynosiły 562 tys. zł natomiast wydatki ogółem na ochronę środowiska 1001,4 tys. zł z czego całość przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód. (wg WUS, Kraków 2007).

Pomimo niskich wydatków na inwestycje, gmina systematycznie realizuje zadania związane z ochroną środowiska. 11 października roku 2004 Rada Gminy Tokarnia zatwierdziła Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tokarnia, obejmującego miejscowości Bogdanówka, Krzczonów, Skomielną Czarna, Tokarnia Więciórka, Zawadka. W ramach Miejscowego Planu zostało wykonane Opracowanie Ekofizjograficzne, oraz Projekt Założeń do Planu Zaopatrzenia Gminy Tokarnia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe.

Poniżej zestawiono zadania dotyczące ochrony środowiska zrealizowane w gminie Tokarnia w ostatnich latach. Największe z nich dotyczą termomodernizacji i ograniczenia niskiej emisji poprzez instalację kotłów gazowych. Zadania te były realizowane ze środków własnych gminy oraz środków WFOŚiGW.

Tabela 5. Realizacja zadań związanych z ochroną środowiska w latach 2004-2007

Zadania	Kwota (tys. zł)	Źródło finansowania	miejsowość	termin
Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków Tokarnia 1	2 300,00(oczyszczalnia), 3 324,00 (kanalizacja)	Związek gmin Dorzecza Raduni, środki własne, WFOŚiGW	Tokarnia	2005
Regulacja potoku Krzczonówka	5 465,00	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie	Krzzonów	2003-2005
Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w	30,00	Środki własne	Tokarnia	2004

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Remizie				
Wykonanie na terenie nadrzecznym przepustów i studzienek odprowadzających wodę z jezdni	2,55	Środki własne, WFOŚiGW	Tokarnia	2005
Wykonanie stabilizacji osuwiska na drodze powiatowej Skomielna Czrna – Myślenice	229,961	Starostwo Powiatowe w Myślenicach	Skomielna czarna	2005
Dokumentacja projektowa kanalizacji pozostałej części Skomielnej Czarnej I Bogdanówki	315,00	Środki własne, WFOŚiGW	Tokarnia	2007
Wywóz odpadów azbestowych od zainteresowanych mieszkańców	28,89 (za rok 2007)	Środki własne,	Tokarnia	corocznie

Źródło: (dane UG Tokarnia, 2008)

Współpraca z samorządami gminnymi i związkami gmin

Należy zaznaczyć, że realizacja przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska w znacznym stopniu zależy od efektywnej współpracy z gminami, która jest konieczna na każdym etapie „cyklu życia” polityki ochrony środowiska. Wiele działań musi być wdrażanych na poziomie lokalnym i udziału co najmniej udziału kilku gmin.

Do takich działań należą przede wszystkim zadania z zakresu: gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami komunalnymi, zbiórki odpadów niebezpiecznych.

Gmina Tokarnia wchodzi w skład **Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa**, który to Związek powstał w 1994 roku aby doprowadzić wody zlewni Raby i Zbiornika wody pitnej w Dobczycach do stanu naturalnej czystości. Obecnie Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa skupia wszystkie gminy leżące w zlewni Raby powyżej Zbiornika Dobczyckiego, czyli: Rabę Wyżną, Jordanów, Rabkę, Mszanę Dolną Miasto i Mszanę Dolną Gminę, Niedźwiedź, Lubień, Pcim, Tokarnię, Wiśniową, Myślenice, Siepraw, Dobczyce, Wieliczkę oraz Miasto Kraków. Działania Związku koncentrują się na realizacji kompleksowego programu ochrony wód.

W 1995 roku, na terenach zlewni Górnej Raby nie istniał praktycznie system kanalizacji sanitarnej. Dzisiaj, w dolinie Raby funkcjonują nowoczesne oczyszczalnie ścieków połączone z siecią kanałów sanitarnych.

Realizacja zadań związku w latach 1995-2007:

W ramach programu ochrony zlewni wykonano oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości **14 593 m³/d**

- ❑ zakończono budowę oczyszczalni ścieków (dalej oś) w Rabce (8.700 m³/d),
- ❑ wybudowano oś w Pcimiu (433 m³/d),
- ❑ zmodernizowano oś w Mszanie Dolnej (3 600 m³/d),
- ❑ wybudowano oś w Rokicinach Podhalańskich (800 m³/d),
- ❑ wybudowano oś w Tokarni (180 m³/d),
- ❑ wybudowano oś Kasinka Mała (880 m³/d),
- ❑ wybudowano 177 sztuk przydomowych oś.

2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE

2.1. GOSPODARKA ODPADAMI

Tematyka gospodarka odpadami oraz odpady, w rozumieniu Ustawy O odpadach dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 251 z 2007 r. z późniejszymi zmianami), dokładne opisanie została w „Planie Gospodarki Odpadami Gminy Tokarnia”.

Opracowanie takie stanowi odrębny dokument uwzględniający zapisy Programu Ochrony Środowiska dla Gminy oraz wytyczne zawarte w programach wyższego szczebla (powiatowym, wojewódzkim) i zostało opracowane równocześnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Tokarnia”

Sporządzony Plan Gospodarki dla Gminy Tokarni zawiera analizę stanu gospodarki odpadami, z której wynika, że funkcjonujący w gminie Tokarnia system gromadzenia i zbiórki odpadów, zapewnia prawidłowy ich wywóz i unieszkodliwianie. Natomiast przyjęty system gromadzenia odpadów i ich wywóz, prowadzony jest w sposób uporządkowany i przystosowany do istniejących uwarunkowań lokalizacyjnych i przyzwyczajzeń mieszkańców. Zbiórka odpadów w gminie kształtuje się na poziomie ok. 96 % co jest bardzo dobrym wynikiem jak dla gminy wiejskiej. Na terenie gminy Tokarnia na podstawie informacji zebranych od podmiotów, które prowadzą działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynika, że w roku 2007 zebrano **864 Mg** odpadów niesegregowanych zmieszanych (20 03 01). Gmina prowadzi również selektywną zbiórkę odpadów. W roku 2007 zebrano **59 m³** szkła i tworzyw sztucznych co daje ok. **8,25 Mg** odpadów zbieranych

selektywnie. Na podstawie szacunków ilości wytworzonych odpadów komunalnych dla gminy Tokarnia wg podziału odpadów zgodnego z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2010 oraz Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Małopolskiego łączna ilość powstających odpadów komunalnych to 1425,00 Mg/rok za rok 2007. Opracowano również prognozę zmian w gospodarce odpadami, z której wynika, że w 2016 w gminie Tokarnia powstanie łącznie około **1748 Mg** odpadów.

Odpady wywożone są na składowisko odpadów w Suchej Beskidzkiej, ul. Wadowicka 4a, 34 – 200 Sucha Beskidzka, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Myślenicach, Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., 32-400 Myślenice, ul. Kazimierza Wielkiego 58, Składowisko Odpadów w Nowym Targu Sp z o.o., ul. Miłośników Podhala 1, 34 – 425 Biały Dunajec.

2.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

2.2.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

2.2.1.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Tokarnia położona jest w zlewni potoku Krzczonówka, który jest lewobrzeżnym dopływem Raby. Zlewnia potoku wynosi 92,2 km², a długość potoku Krzczonówki 16,9 km. Krzczonówka uchodzi do Raby w odległości 17 km od początku zalewu Zbiornika Dobczyckiego. Teren gminy leży w całości w strefie ochronnej Zbiornika Dobczyckiego.

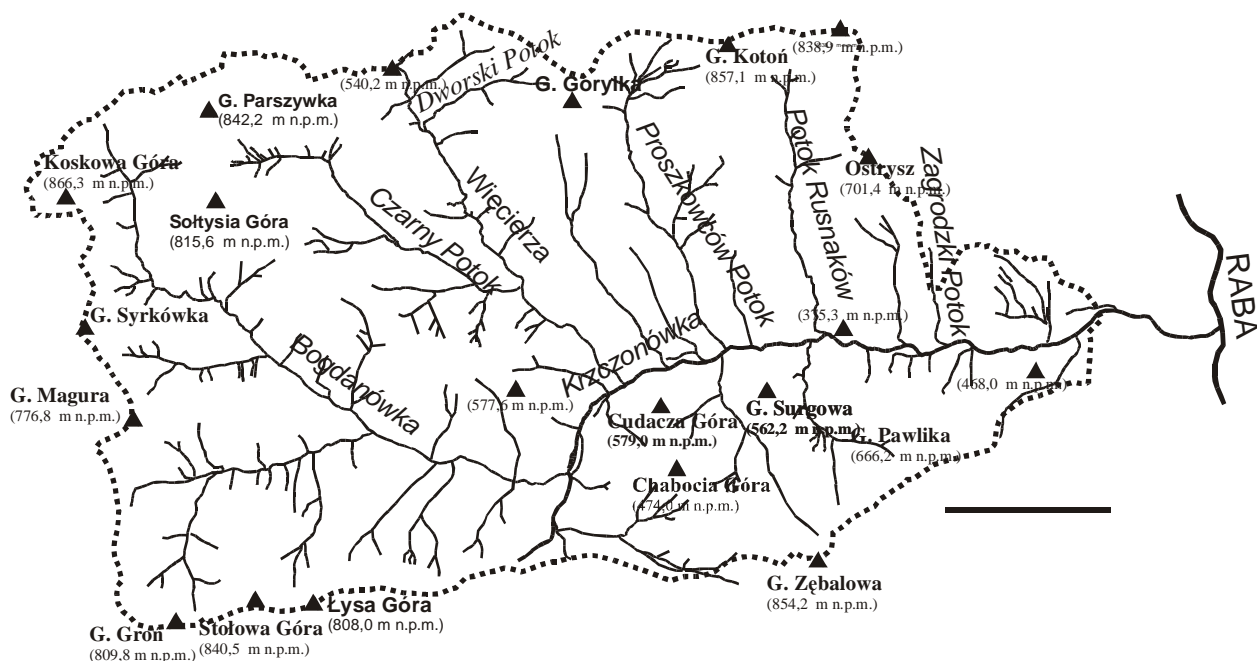
Zlewnia potoku Krzczonówka charakteryzuje się bogato rozwiniętą siecią hydrograficzną, z głównymi dopływami lewobrzeżnymi:

- potok Bogdanówka,
- potok Więcieża wraz z dopływem Czarny Potok,
- potok Rusnaków,
- potok Zagrodzki,
- potok Proszkowców,

oraz prawobrzeżnymi:

- potok Ostojów,
- potok Proszków.

Wody powierzchniowe na terenie gminy przedstawia mapa hydrograficzna zamieszczona poniżej.

Cieki zlewni Krzczonówki mają charakter górski, charakteryzują się dużymi spadkami, oraz wahaniami stanów wody, które są związane ze zmiennością opadów atmosferycznych.

Jakość wód powierzchniowych

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych jest wynikiem oddziaływania różnych czynników antropogenicznych takich jak: urbanizacja, rolnictwo, przemysłowanie.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska, z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. z 2004 r. Nr 32 poz. 284 z późniejszą zmianą) ustalono pięciostopniową klasyfikację czystości wód powierzchniowych:

1) klasa pierwsza - wody o bardzo dobrej jakości:

- a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A1,
- b) wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na żadne oddziaływania antropogeniczne;

2) klasa druga - wody dobrej jakości:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- a) spełniają w odniesieniu do większości wskaźników jakości wody wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2,
- b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych;

3) klasa trzecia - wody zadowalającej jakości:

- a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2,
- b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych;

4) klasa czwarta - wody niezadowalającej jakości:

- a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A3,
- b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany ilościowe i jakościowe w populacjach biologicznych;

5) klasa piąta - wody złej jakości:

- a) nie spełniają wymagań dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany polegające na zaniku występowania znacznej części populacji biologicznych.

Wyżej wymienione klasy zastąpiły stosowaną do końca roku 2004 trzystopniową klasyfikację wód.

Na terenie gminy Tokarnia nie ma obecnie punktów monitoringu jakości wód powierzchniowych. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie prowadził na terenie gminy pomiary w przekroju pomiarowo - kontrolnym zlokalizowanym w miejscowości Krzczonów na rzece Krzczonówce w odcinku. Z raportów WIOŚ Kraków wynika, że monitoring Krzczonówki zakończono w 2003 roku. Dane uzyskane z pomiarów przedstawiono poniżej.

Tabela 6. Klasyfikacja rzeki w punkcie pomiarowym w Krzczonowie

Punkt pomiarowo-kontrolny	Km biegu rzeki	Azotany [mg NO ₃ /dm ³]	Azot azotanowy [mg N/dm ³]	Azot ogólny [mg N/dm ³]	Fosfor ogólny [mg P/dm ³]
Krzczonów	0,2	6,11	1,38	1,89	0,02

Źródło: WIOŚ Kraków, 2003 IOŚ

Tabela 7. Klasyfikacja jakości wód powierzchniowych rzek w punkcie pomiarowym w Krzczonowie

Lokalizacja punktu pomiarowego	Km biegu rzeki	Ocena jakości wód				Wskaźniki decydujące o jakości wód	jed	Wyniki pomiarów		
		ogólna	fiz-chem	Hydr obiol.	Bakteri obiol.			średioroczne	max	min
Krzczonów	0,2	2	2	2	2	Odczyn pH		8,4	8,7	8
						Indeks saprobowości sestonu		1,68	1,83	1,59
						Miano Coli	ml/bak	0,508	1,7	0,08

Źródło: WIOŚ Kraków, 2003 IOŚ

Obecnie najbliższym Tokarni przekrojem pomiarowo – kontrolnym jest punkt na 80,6 km rzeki Raby od Skomielnej do Zbiornika Dobczyce w Stróży. Znajduje się on ok. 7 km od Tokarni.

Na podstawie badań z 2003 w grupie *fizykochemicznej* wody Krzczonówki sklasyfikowano do wód II klasy czystości, o czym zadecydowała wartość odczynu pH. Pod względem substancji organicznych nieorganicznych, substancji biogennych i zawiesiny oraz zanieczyszczeń specyficznych wody potoku zaliczają się do I klasy czystości. Pod względem *hydrobiologicznym* potok prowadził wody odpowiadające II klasie czystości (strefa B-mezosaprobowa). Natomiast wody potoku Krzczonówka nie wykazują cech eutrofizacji. Z uwagi na 5-cio krotne przekroczenie zanieczyszczeń bakteriologicznych stan sanitarny rzeki plasował się w II klasie czystości.

Ogólnie rzekę Krzczonówkę zaklasyfikowano do II klasy czystości, o czym zadecydowały zanieczyszczenia fizykochemiczne, bakteriologiczne, i indeks saprobowości. Świadczy to o zanieczyszczeniu rzeki przede wszystkim przez ścieki bytowo-gospodarcze. „Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie małopolskim w roku 2007” opracowana przez WIOŚ Kraków klasyfikuje ogólnie rzekę Raba, do której zlewni należy sieć hydrograficzna gminy Tokarnia, do III klasy czystości wód wg pięciostopniowej skali

ocen. Na podstawie powyższych informacji można sądzić, że rzeki i potoki na terenie gminy mają co najmniej III klasę czystości wody.

2.2.1.2. WODY PODZIEMNE

Na terenie gminy występują dwa obszary o odmiennym reżimie hydrogeologicznym: Obszar den dolinnych wyścielonych aluwiami, gdzie zasadnicze zwierciadło wód gruntowych występuje w żwirach na głębokości 1 – 3 m i jest to zwierciadło swobodne, a jego wahania uzależnione są od poziomu wody w ciekach oraz od napływu wód z wyższych partii terenu. Głębokość zwierciadła wody poniżej 3 m zależy od wysokości terasy nad poziom ciek. W warstwie mad mogą występować płytkie sączenia okresowe. Wydajność tego poziomu uzależniona jest od miąższości warstwy żwirowej.

Obszar wzniesień terenu z wodą w pokrywie zwietrzelinowej i z drugim głębszym poziomem w utworach skalnych. Obszar ten obejmuje stoki, spłaszczenia stokowe, grzbiety z wodą gruntową występującą na różnych głębokościach od około 5 m. Obszar ten występuje w glinach i rumoszach lub na kontakcie z podłożem skalnym. Wody tego typu występują w niewielkich ilościach. Jest to woda wsiąkowa, okresowa, pochodzenia atmosferycznego.

Zasadniczy poziom wód gruntowych związany jest z utworami fliszowymi. Wody te występują na głębokościach od 5 - 20 m i poniżej 20 m.

Klasyfikacja wód podziemnych dzieli się na 5 klas czystości wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych. Wody w północnej części gminy w rejonach górnych partii potoków: Zagrodzkiego, Rusnaków, Proszkowców, Więcierza, obejmujące wsie (Zawadka, Więciórka, północna część Tokarni i Krzczonowa) oraz źródłiskowych partii prawobrzeżnych dopływów w południowej części Tokarni i Krzczonowa zaliczane są do najwyższej jakości, o naturalnym chemizmie, nie wymagającym uzdatniania do celów pitnych. Wody podziemne w pozostałej części gminy zaliczono do II klasy (wód dobrej klasy o naturalnym chemizmie).

Na niewielkim obszarze we wschodniej części gminy wydzielono zbiornik czwartorzędowy nr 443. Jest to zbiornik o charakterze porowym, zlokalizowany w holocenijskich utworach piaszczysto i piaszczysto-żwirowych, lokalnie zaglinionych wykazujący zróżnicowaną naturalną odporność na zanieczyszczenie.

2.2.1.3. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Warunki hydrograficzne i hydrologiczne obszaru gminy Tokarnia charakteryzują się:

- dużą nieregularnością odpływów głównego potoku Krzczonówka i jego licznych dopływów,
- zmienną wydajnością ujęć wód podziemnych zarówno w utworach czwartorzędowych jak i utworach trzeciorzędowych w warstwach magurskich. Sytuacja taka powoduje, że nie można zrealizować zbiorczych systemów wodociągowych obejmujących całą wieś.

Źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców w gminie są wodociągi lokalne, obejmujące zasięgiem obsługi od kilku do kilkunastu użytkowników.

Ujęcie wody dla tych wodociągów stanowią źródła grawitacyjne, zstępujące o szczelinowym charakterze wód krążenia, bądź też studnie kopalne wykonane na stoku lub zboczu powyżej gospodarstwa, rzadziej ujęcia wód powierzchniowych na potokach.

Schemat wodociągu lokalnego stanowi:

- ujęcie źródła lub kilku źródeł
- studnia zbiorcza pełniąca rolę zbiornika wyrównawczego,
- sieć wodociągowa o przekroju najczęściej – 32 mm do 50 mm.

Sieć wodociągów lokalnych pokrywa całą zurbanizowaną część gminy.

Najintensywniej eksploatowane są poziomy wodonośne w utworach fliszowych, znacznie intensywniej niż poziom w utworach czwartorzędowych.

Wydajność studni głębinowych wynosi w utworach

- magurskich od 2,0 do 8,6 m³/h,
- czwartorzędowych poniżej 2 m³/h.

Gmina ewidencjonuje 3 studnie głębinowe:

- Przy Urzędzie Gminy w Tokarni – pozwolenie w 2006r.,
- Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Skomialnej Czarnej – pozwolenie w 2006r.,
- Przy Szkole Podstawowej w Krzczonowie – pozwolenie w 2001r.

oraz

- ujęcie wody powierzchniowe na potoku Groń, z którego korzystają budynki: Urzędu Gminy, Biblioteki, Dworek Tokarnia (w którym obecnie mieści się m. in. przedszkole),

Ośrodek Zdrowia, budynek wielorodzinny w Tokarni Nr 454 (wspólnota mieszkaniowa), Szkoła Podstawowa Nr 1 w Tokarni.

Wielkość poboru wody w gminie Tokarnia jest trudna do określenia, ponieważ nie jest kontrolowana. Ujęcia są nie ogrodzone i nie posiadają wyznaczonych stref.

2.2.1.4. OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ

Na terenie gminy terenie znajdują się 4 zbiorniki małej retencji na potokach Krzczonówka, Więcierza, Czarny Potok oraz Bogdanówka. Są to zbiorniki o funkcji rolniczej i rekreacyjnej, w przypadku zbiornika na potoku Więciórka możliwe jest również wykorzystanie energetyczne, a na Krzczonówce wodociągowe.

Zasięg terenów zalewowych dla wody Q1% oraz Q0,1% został przedstawiony w „Opracowaniu Ekofizjograficznym, Kraków 2003” na „Mapie uwarunkowań ekofizjograficznych – waloryzacja przyrodnicza”, gdzie obszar zasięgu wody stuletniej Q1% i tysiącletniej Q0,1% zaproponowano do wyłączenia z zabudowy i zagospodarowania. Koryto Krzczonówki wraz z obszarami zalewowymi powinny pozostać nie zabudowane. Preferowane jest pozostawienie doliny rzecznej w stanie naturalnym z uwagi na przeznaczenie dolin rzecznych na korytarze ekologiczne.

Na wybranych odcinkach rzeki Krzczonówki RZGW Kraków przeprowadził prace związane między innymi ze stabilizacją brzegów po powodzi w 1997 roku, stabilizacją dna, wykonywaniem stopni i umacnianiem ich opaskami z nasypu kamiennego. Prace zakończono w 2005 r.

2.2.1.5. ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Obecnie występujące punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń na terenie gminy Tokarnia to przede wszystkim:

- ścieki socjalno-bytowe z zabudowy mieszkaniowej,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów,
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

Na terenie gminy zbiorczy system kanalizacji sukcesywnie rozwija się. Obecnie na terenie gminy do kanalizacji podłączonych jest 204 mieszkańców (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych z gospodarki ściekowej – stan na dzień 31.12.2007 r.). Znacznie większa część ścieków socjalno-bytowych odprowadzana jest do szamb lub bezpośrednio do rowów i potoków. Nieszczelne szamba oraz „dzikie” wyloty kanalizacji, stanowią znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki te wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT5, ChZT, azot amonowy i fosforany. Źródłem zanieczyszczenia mogą również być osady ściekowe z szamb czy gnojowica wywożona na pola a miejsca gromadzenia odchodów oraz odpadów gospodarskich stanowią największe, potencjalne źródło zanieczyszczenia wód gruntowych w obrębie zagrody wiejskiej. Dlatego o skuteczności ochrony wód przed zanieczyszczeniami punktowymi przesądza usytuowanie i wykonanie podłóg pomieszczeń inwentarskich oraz zbiorników na stałe i płynne odchody i odpady gospodarskie.

Do odchodów i odpadów ciekłych zalicza się nawozy naturalne, to znaczy gnojowicę i gnojówkę oraz ścieki bytowe nieodprowadzone do kanalizacji zbiorczej. Do odchodów i odpadów stałych zalicza się nawozy naturalne – obornik, nawozy organiczne – komposty i odpady bytowe – śmieci.

Również ciała padłych zwierząt pozostawione w obrębie gospodarstwa mogą powodować zanieczyszczenie wód. Dlatego też ciała te nie mogą być zakopywane, a tym bardziej zagrzebywane w przyzmach obornika czy kompostu. Padłe zwierzęta należy natychmiast dostarczyć do miejsc utylizacji, najlepiej transportem specjalistycznym.

Innym źródłem zanieczyszczenia mogą być ścieki deszczowe z dróg, które mogą zanieczyszczać wody powierzchniowe głównie substancjami ropopochodnymi splukiwanymi z nawierzchni dróg.

2.2.1.6. KANALIZACJA I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Na terenie gminy jak już wspomniano wcześniej, system zbiorczej kanalizacji jest słabo rozwinięty. Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej w gminie wynosiła na koniec 2007 roku 7,8 km z czego całość stanowi sieć grawitacyjna (Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych). Do zbiorczego systemu oczyszczania ścieków podłączonych jest ponad 60 budynków, szkoła podstawowa, gimnazjum, przedszkole

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

samorządowe i ośrodek zdrowia. Dotychczas na terenie gminy zrealizowano niewielkie lokalne oczyszczalnie ścieków.

Duża część ścieków sanitarnych na terenie gminy odprowadzana jest w sposób niekontrolowany do ziemi i wód płynących.

Tabela 8. Oczyszczalnie ścieków komunalnych w gminie Tokarnia

Właściciel/zarządca zakładu	Rodzaj ścieków	Przepustowość	Rodzaj zanieczyszczeń	Sposób oczyszczania ścieków (oczyszczalnia-wydajność-m ³ /d; sposób wprowadzania do środowiska (ciek, ziemia)
Gmina Tokarnia	Ścieki bytowe z oczyszczalni ścieków przy Szkole Podstawowej nr 1	20,0 m ³ /dobę	Zanieczyszczenia związane z bytowaniem ludzi	Oczyszczalnia ścieków(złoże biologiczne, osadniki, dawkopnik koagulantu PIX); odprowadzane do potoku Krzczonówka
Ośrodek Wczasowy „Czarnolas” w Skomielnej Czarnej	Ścieki bytowe z ośrodka	10 m ³ /dobę	Zanieczyszczenia związane z bytowaniem ludzi	Przepompownia z rozdrabniarką, zbiornik uśredniający, oczyszczalnia kontenerowa: odprowadzanie do potoku-dopływu Bogdanówki
ZGDGRiK Myślenice ul. Drogowców 8	Ścieki komunalne z oczyszczalni ścieków „Tokarnia I”	180m ³ /dobę	Zanieczyszczenia związane z bytowaniem ludzi + inne	Reaktor do mechanicznego, biologicznego i chemicznego oczyszczania i fermentacji osadów, odprowadzanie do potoku Krzczonówka
Zarząd Dróg Powiatowych w Myślenicach ul. Drogowców 2	Wody opadowe z drogi nr 18310 w Skomielnej Czarnej	205 dm ³ /sek	Substancje ropopochodne, zawiesina	Studzienki kanalizacyjne, odprowadzanie do potoku Skomielińska
Ośrodek Rekolekcyjny w Skomielnej Czarnej	Ścieki bytowe z ośrodka	b.d.	b.d.	b.d.

Kanalizacja sanitarna i oczyszczanie ścieków

Gmina Tokarnia położona jest w zlewni rzeki Raby, objętą strefą ochrony sanitarnej ujęcia wody w Dobczycach. (Decyzja nr SR.VII – 7211-5-18/82 Urzędu Miasta Krakowa z dnia 14 XI 1982 r). Odległość od ujścia ścieków z Tokarni do Zbiornika wynosi około 22 km.

Ze względu na trudności z pozyskaniem terenu pod oczyszczalnię w Krzczonowie – gmina jako I etap – zrealizowała oczyszczalnię ścieków na terenie Tokarni. Oczyszczalnia ta nazwana „Tokarnia – 1” została oddana do użytku w grudniu 2005 r.

Projekt sieci kanalizacji z przyłączeniami domowymi dla zlewni oczyszczalni ścieków - „Tokarnia – 1” opracowany został przez „Biprostal” S.A. w Krakowie. Oczyszczalnia ścieków będąca odbiornikiem ścieków zaprojektowana została przez amerykańską firmę Coler&Conantonio. Oczyszczalnię wybudowano w 2006 roku, ma przepustowość 180 m³/dobę. Zlewnia ścieków „Tokarnia – 1” obejmuje tylko górną część zabudowy należącej do wsi Tokarnia, oraz dolną część wsi Skomielna Czarna.

2.2.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.2.2.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Przyjęte wspólne dla Unii Europejskiej regulacje prawa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej zawarte są w następujących dyrektywach:

- Dyrektywa Rady 2000/60/WE - Ramowa Dyrektywa Wodna z późniejszą zmianą
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/32/WE z dnia 11 marca 2008 r. zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE,
- Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu,
- Dyrektywa 2006/11/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty,
- Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/EWG,
- Dyrektywa Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczenia (IPPC),
- Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre niebezpieczne substancje wprowadzane do środowiska wodnego wspólnoty,
- Dyrektywa Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego z późniejszą zmianą ,
- Decyzja Komisji UE z dnia 8 sierpnia 2008 r. zmieniająca Dyrektywę Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego,
- Dyrektywa Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Dyrektywa Rady 93/481/EWG dotycząca formularzy dla prezentowania narodowych programów przewidzianych w Art.17 Dyrektywy Rady 91/271/EWG,
- Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie odprowadzania niebezpiecznych substancji do wody, oraz dyrektywy „córki” 82/176, 83/515, 84/156, 84/491, 86/280, 88/347, 90/415,
- Dyrektywa Rady 75/440/EWG w sprawie wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do pobierania wody pitnej w krajach członkowskich,
- Dyrektywa Rady 80/778/EWG w sprawie jakości wody przeznaczonej do picia,
- Dyrektywa Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, uzupełniająca i zastępująca dyrektywę 80/778/EWG,
- Dyrektywa Rady 77/795 ustanawiająca wspólną procedurę wymiany informacji na temat jakości wód powierzchniowych w Unii,
- Dyrektywa Rady 79/869/EWG dotycząca metod badań i częstotliwości analiz wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w krajach członkowskich,
- Dyrektywa Rady 80/68/EWG w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem powodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne,
- Dyrektywa Rady 78/659/EWG w sprawie jakości wód wymagających ochrony dla podtrzymania życia ryb,
- Dyrektywa Rady 79/923/EWG w sprawie jakości wód wymaganych dla hodowli skorupiaków i mięczaków.

Pozostałe obszary związane z gospodarką wodno-ściekową nie ujęte w powyższych dyrektywach, państwa członkowskie normują na poziomie krajowym.

2.2.2.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

W Polsce sprawy związane z ochroną środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej regulują ustawy wraz z rozporządzeniami:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),
- Ustawa z dnia 3 października 2003 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 190, poz.1865),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. Nr 283, poz. 2839),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie wzorów wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska i sposobu ich przedstawiania. (Dz. U. Nr 252, poz. 2128),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 158, poz. 1105),
- Obwieszczenie Ministra z dnia 15 października 2008 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzenia ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2009 (Dz. U. Nr 80, poz. 707),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. Nr 136, poz. 964),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. Nr 192, poz. 1392),
- Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 7 października marca 2003 r. w sprawie wysokości górnych jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2009 (Mon. Pol. Nr 79, poz. 698),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 110, poz. 1057),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie określenia wzoru publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. Nr 120, poz. 827),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie wzorów wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska i sposobu przedstawiania tych informacji i danych (Dz. U. Nr 252, poz. 2128),
- Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. 2001 nr 115 poz. 1229 z późn. zmianą: tekst jednolity – Dz. U. z 2005 r. nr 239 poz. 2019),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 4, poz. 44),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2002 r. w sprawie metodyk referencyjnych badania stopnia biodegradacji substancji powierzchniowoczynnych zawartych w produktach, których stosowanie może mieć wpływ na jakość wód (Dz. U. Nr 196 poz. 1658 z późniejszą zmianą),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. Nr 183, poz. 1530),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176, poz. 1455),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2093),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych (Dz. U. Nr 180, poz. 1867),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub części stanowiących własność publiczną (Dz. U. Nr 16, poz. 149),
- Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 85 , poz. 729),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (Dz. U. Nr 8 poz. 70),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886),
- Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. Nr 136, poz. 964),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417),
- Ustawa o zmianie ustawy o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 18 lipca 2002 r. (Dz. U. Nr 143, poz. 1196),
- Ustawa zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw z dnia 19 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 7 poz. 78),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549),
- Ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 23 czerwca 2006 r. (Dz. U. Nr 144, poz.1042),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych. (Dz. U. Nr 188, poz. 1576),
- Ustawa o zmianie ustawy Prawo budowlane z dnia 26 czerwca 2008 r. (Dz. U. Nr 145 poz. 914),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 109 poz. 1156),
- Ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 2 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 91 poz.876),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80 poz.479).

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Polskie prawo w dalszym ciągu jest w trakcie dostosowywania do wymogów Unii Europejskiej, w związku z tym należy oczekiwać wejścia w życie kolejnych nowych rozporządzeń związanych z gospodarką wodno-ściekową.

2.2.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

Cel 1: Zapewnienie skutecznej ochrony wód podziemnych i powierzchniowych (ochrona doliny rzeki Raby) – (Cel długookresowy do roku 2016)

Priorytet 1.1: Uporządkowanie gospodarki wodnej w gminie.

Obecny stan sanitarny gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Tokarnia nie odpowiada standardom higieniczno-sanitarnym i ekologicznym, a zwłaszcza stanowi zagrożenie dla czystości wód Krzczonówki i Zbiornika Dobczyckiego. Przyczyną jest niski stopień skanalizowania gminy.

Realizacja celów polegać będzie na budowie sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. Zakończenie inwestycji z jednej strony pozwoli na spełnienie wymagań Unii Europejskiej w sektorze ochrony wód określonych w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, a z drugiej na ochronę doliny Raby i doprowadzenie do poprawy jakości wód potoku Krzczonówki do klasy I. W perspektywie długoterminowej przewiduje się zabezpieczenie gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną (w zależności od uwarunkowań finansowych) w oczyszczalni przydomowe lub bezodpływowe zbiorniki na ścieki.

W 2008 roku powstała koncepcja porozumienia gmin: Myślenice – Tokarnia – Pcim – Lubień, uchwalona na radzie gmin, o inwestycji mającej na celu odprowadzenie ścieków do rozbudowanej oczyszczalni ścieków w Myślenicach i rezygnacji z planowanej budowy oczyszczalni ścieków w Tokarni.

2.2.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 9. Gospodarka wodno-ściekowa - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
----	---------------	-----------------------------	---------------------------	--------------------------	------------------------------

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Dokończenie budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków – kierunek Skomielnia Czarna i Bogdanówka		Do 2013	Urząd Gminy/ ZGDGRiK	Wyeliminowanie zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi, ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko
2	Budowa kanalizacji dla pozostałej części wsi Skomielnia Czarna oraz Bogdanówki		do 2016	Urząd Gminy/ ZGDGRiK	Zapobieganie przedostawaniu się ścieków do gruntu
3	Budowa kanalizacji dla pozostałej części wsi Tokarnia i Więciorka	2009		Urząd Gminy/ ZGDGRiK	Zapobieganie przedostawaniu się ścieków do gruntu
4	Objęcie nadzorem eksploatacji wszystkich istniejących ujęć wodociągowych (studni, źródeł)		do 2016	Urząd Gminy	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych
5	Zabezpieczenie gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną w oczyszczalnie przydomowe lub bezodpływowe zbiorniki na ścieki		do 2016	Urząd Gminy	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych
6	Zapobieganie powstawaniu nielegalnych wysypisk w dolinach cieków wodnych	Na bieżąco	Na bieżąco	Urząd Gminy/ Właściciele i użytkownicy terenów	Ochrona dolin cieków wodnych przed zanieczyszczeniem
7	Budowa oczyszczalni „Krzczonów” w Krzczonowie		Do 2016	Urząd Gminy	Wyeliminowanie zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi, ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko

Źródło: UG Tokarnia, ZGDGRiK – Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa,

2.2.5. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

Podstawowym aktem prawnym regulującym sprawy w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej jest ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. z późniejszymi zmianami. Ustawa reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie wodami.

Wody podlegają ochronie niezależnie od tego, czyją stanowią własność. Ochrona wód polega w szczególności na:

- unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności
- zanieczyszczeniami substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego,
- zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

W miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania (art. 42 ustawy).

Produkcję rolną należy prowadzić w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Należy upowszechniać dobre praktyki rolnicze, w szczególności w drodze organizowania szkoleń dla rolników (art. 47 ustawy).

Szczegółnej ochronie podlegają zasoby wód podziemnych, ustawa nakazuje, aby wody podziemne były wykorzystywane przede wszystkim do:

- zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz na cele socjalno-bytowe,
- na potrzeby produkcji artykułów żywnościowych oraz farmaceutycznych.

W zakresie ochrony przed powodzią i suszą obowiązek ten ciąży na organach administracji rządowej i samorządowej (art. 81 ustawy).

Ochronę przed powodzią i suszą realizuje się w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi (art. 80 ustawy).

Problematykę wodno-ściekową reguluje również ustawa Prawo ochrony środowiska oraz ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

2.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności poprzez (Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150):

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- racjonalne gospodarowanie,
- zachowanie wartości przyrodniczych,
- zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,
- ograniczenia zmian naturalnego ukształtowania,
- utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
- zachowanie wartości kulturowych uwzględnieniem archeologicznych dóbr kultury.

2.3.1. GEOLOGIA

Obszar gminy Tokarnia znajduje się w obrębie jednostki magurskiej Zewnętrznych Karpat Fliszowych, nasuniętej na jednostkę śląską.

Podstawę jednostki mazurskiej tworzą różnorodne facje osadów fliszowych. Są to odporne na wietrzenie piaskowce, zlepieńce, margle, ily, łupki.

Z utworów serii magurskiej na omawianym terenie występują:

- łupki pstre (w okolicach miejscowości Bogdanówka, Więciórka i południowo-wschodnia część gminy),
- piaskowce ciężkowickie (w okolicy miejscowości Skomielna Czarna i Więcierza),
- piaskowce pasierbieckie dolne i osieleckie (występują w okolicy miejscowości Więcierza, i w okolicach Tokarni),
- warstwy hieroglify (występują w okolicy Skomielnej Czarnej, Więciórki, Zawadki),
- warstwy mazurskie (facja glaukonitowa) występuje w przeważającej części gminy między czołem nasunięcia mazurskiego a Krzczonowem.

Utwory czwartorzędowe to głównie gliny soliflukcyjne deluwialne i zwietrzelinowe, które występują na stokach, wierzchowinach zboczach dolin.

2.3.2. RZEŻBA TERENU

Beskid Makowski (Średni), na obszarze którego znajduje się gmina Tokarnia charakteryzuje się zaokrąglonymi grzbietami i stokami, które nie przekraczają 30° oraz sterasowanymi dnami dolin. Najwyższym szczytem gminy Tokarnia jest Koskowa Góra (868 m n.p.m.).

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Częstym elementem rzeźby są osuwiska. Na terenie gminy stoki są nierównomiernie nachylone. W dolinie rzeki Krzczonówki i niżej położonych partiach potoków Bogdanówki i Więcierzy oraz na fragmentach spłaszczeń wierzchwinowych spadki terenu wynoszą 0-5%. W sąsiedztwie spłaszczeń oraz na garbach spadki terenu wynoszą 5-9% oraz 9-15%. Na zboczach dolin oraz na rozległych powierzchniach stoków, przede wszystkim w zachodniej i południowej i południowo-zachodniej części gminy występują spadki 15-20 i >20%. Spadki większe niż 20% zajmują około 50% powierzchni gminy.

2.3.2.1. ZJAWISKA GEODYNAMICZNE

Zagrożenia ruchami typu osuwiskowe

W ramach opracowania dla gminy Tokarnia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego miejscowości Bogdanówka, Krzczonów, Skomielną Czarną, Tokarnia, Więciorka, Zawadka, zostało sporządzone w 2003 roku Opracowanie ekofizjograficzne przez ASTA PLAN Kraków, w którym opisano tereny zagrożone przez osuwiska i złaziska. Procesy osuwiskowe na terenie gminy Tokarnia stanowią ważny problem.

Największe osuwiska zarejestrowano w:

- Tokarni - 3 osuwiska,
- Krzczonowie - 3,
- dorzeczu Bogdanówki - 8 osuwisk i szereg mniejszych w rejonie przysiółka Kaletowa, Chojowa, Parszywka, Wronowa, U Copka, Kusikowa, Na Pustkach, U Sajbora,
- dorzeczu Więcierzy - 3 osuwiska i 1 złazisko,
- dorzeczu potoku Pruszków - 2 osuwiska i liczne złaziska w leju źródłowym doliny koło przysiółka Kobiałki, Tajsy, Jaworzyny, Przymiarki,
- prawobrzeżnej dolinie Krzczonówki - 2 osuwiska i 2 złaziska.

2.3.2.2. SUROWCE MINERALNE

Pod względem występowania surowców mineralnych obszar gminy Tokarnia jest ubogi. Występują jedynie niewielkie ilości surowców skalnych takich jak:

- piaskowce grubo- i średnioławicowe w przeważającej części gminy,

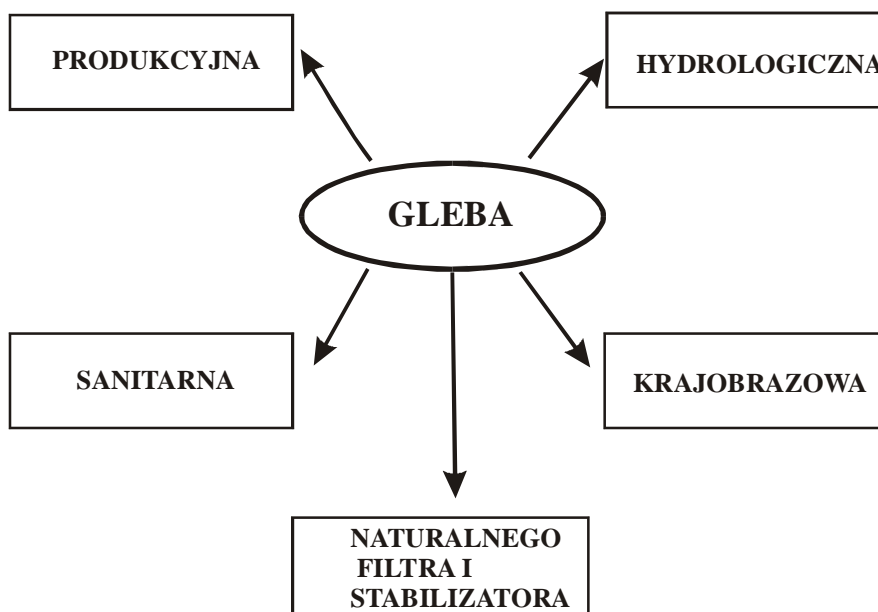
- gliny aluwialne i zwietrzelinowe w okolicach Skomialnej Czarnej,
- piaskowce i zlepieńce gruboławicowe w okolicach Więcierzy.

Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża surowców.

2.3.3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTUALNEGO STANU GLEB

Gleba stanowi wielofunkcyjny, ważny element środowiska przyrodniczego. Oprócz podstawowej roli, jaką jest produkcja biomasy, gleba uczestniczy w retencjonowaniu wody oraz w obiegu w gruntach składników biogennych. Gleba w środowisku spełnia szereg funkcji, zawsze w ścisłym powiązaniu gruntów z innymi komponentami (rysunek poniżej).

Ważniejsze funkcje pokrywy glebowej w środowisku

Źródło: Adamczyk 1991

Gleby gminy Tokarnia należą do gleb górskich. Dominują gleby brunatnoziemne, a wśród nich gleby brunatne kwaśne (Dystric Cambisols) i brunatne wylugowane (Eutric Cambisols) wytworzone w większości ze skał fliszowych o spoiwie niewęglanowym raz sporadycznie z utworów starszych tarasów rzecznych (Tokarnia i Krzczonów) i skał o

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

spoiwie węglanowym (Krzczonów). W dolinach rzek występują gleby napływowe (Fluvisols) a wśród nich mady brunatne i inicjalne, są to gleby wytworzone ze współczesnych osadów rzecznych w warunkach niesprzyjających rozwojowi procesu bagiennego. Najbliżej cieków występują mady inicjalne a nieco dalej od cieków wodnych mady brunatne nie podlegające stałym zalewom. Na niewielkim obszarze w Krzczonowie i Tokarni występują pseudobelice, wytworzone z utworów starych tarasów rzecznych oraz ze skał osadowych o lepiszczu bezwęglanowym.

Gleby glejowe (Gleysols) to gleby powstałe z osadów rzecznych (mady glejowe) oraz z utworów nabytych (gleby glejowe deluwialne). Występują one na bardzo małych powierzchniach, najczęściej pod trwałymi użytkami zielonymi.

Skały macierzyste gleb na terenie gminy są w większości utworami fliszowym. Z tych skał powstały gleby wietrzeniowe z domieszką szkieletu, średniej i gorszej jakości dla potrzeb rolnictwa.

Powierzchnia gminy Tokarnia wynosi 6 883 ha, z czego 46 % stanowią użytki rolne, o łącznej powierzchni ok. 3 183 ha, pozostałą powierzchnie stanowią lasy, grunty pod wodami, tereny komunikacyjne, osiedlowe oraz nieużytki.

W strukturze użytków rolnych 79 % stanowią grunty orne. Największym udziałem użytków rolnych w ogólnej powierzchni oznaczają się wsie: Tokarnia, Skomialna Czarna i Krzczonów, natomiast największym odsetkiem udziału łąk i pastwisk wsie: Bogdanówka, Krzczonów i Więciórka.

W gruntach ornym, aż 71 % stanowią gleby najgorsze (V i VI klasy), 16% gleby średnie (klasy IV a i IV b), natomiast gleby najlepsze (klasa III i II) tylko 2,4%. Wśród użytków zielonych 62% to najgorsze łąki i pastwiska (klasy V i VI), 23,9% - użytki zielone klasy IV, a 8,9% stanowią najlepsze łąki i pastwiska klasy III.

Na obszarze gminy 34% gruntów ornym stanowi kompleks 11 (zbożowo górski), a 54% kompleks 12 (owsiano-ziemniaczany górski), 17% kompleks (owsiany górski). Intensyfikację produkcji rolnej powinno się w pierwszej kolejności prowadzić na glebach 10 i 11 kompleksu.

Tabela 10. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych

POWIERZCHNIA GRUNTÓW	OGÓŁEM [ha]
Użytki rolne ogółem	3 183
W tym:	
grunty orne	2 515
Sady	6

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Łąki	447
Pastwiska	215
Lasy i grunty leśne	3 246
Pozostałe grunty i nieużytki	156

Źródło: GUS, Kraków 2006

Pomimo, że 46% powierzchni gminy stanowią użytki rolne, to gmina Tokarnia posiada zaledwie 12% gospodarstw typowo rolniczych, które utrzymują się wyłącznie z rolnictwa. Na przestrzeni ostatnich lat ilość ta ciągle spadała. Dla przykładu w 1996 gmina Tokarnia posiadała 30% gospodarstw, które utrzymywały się wyłącznie z rolnictwa.

Tabela 11. Gospodarstwa domowe według liczby osób w gospodarstwie i głównego źródła utrzymania

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA	OGÓŁEM
	1830
Praca	1046
Najemna	686
na rachunek własny	360
W rolnictwie	194
Poza rolnictwem	166
Pozostałe źródła	84
Emerytury i renty	709

Źródło: Spis powszechny, US, Kraków 2003

Na terenie gminy dominują gospodarstwa małe o powierzchni do 1 ha (66%) oraz gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha (28%).

Podstawowymi roślinami uprawnymi są pszenica, żyto i jęczmień, zajmują one 840 hektarów, co stanowi 27 % powierzchni użytków rolnych, natomiast w obsadzie zwierząt inwentarskich dominuje bydło 887 sztuk, trzoda chlewna 489, kozy 487, konie 249, owce 36sztuk.

Tabela 12. Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych

Ogółem	Powierzchnia(ha)
	784
Pszenica	237
Żyto	114
Jęczmień	66
Owies	308
Pszenżyto	59

Źródło: Spis powszechny, US, Kraków 2003

Tabela 13. Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów

Wyszczególnienie	Ogółem (ha)
ogółem	1884
Zboża ogółem	840
W tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	840
Ziemniaki	329
Przemysłowe	3
W tym	
Buraki cukrowe	
Rzepak	
pastewne	703
pozostałe	10
Warzywa gruntowe	3

Źródło: Spis powszechny, US, Kraków 2003

Tabela 14. Gospodarstwa rolne zajmujące się uprawą ziemiopłodów

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw
Zboża	985
Ziemniaki	1050
Buraki cukrowe	
Rzepak	
Warzywa gruntowe	76
pastewne	744

Źródło: Spis powszechny, US, Kraków 2003

Erozja gleb na terenie gminy występuje w stopniu średnim i bardzo silnym. Znaczna część gleb (67% terenu gminy) narażona jest na erozję intensywną i bardzo silną, szczególnie w miejscowościach Bogdanówka, Skomialna Czarna, i Więciórka.

Zanieczyszczenie gleb

Badanie zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Pcimiu (Raport o stanie województwa małopolskiego, 2003) wykazały, że

kadm w procentowym udziale gleb w klasach zanieczyszczenia plasuje się w klasie I, miedź w 0, nikiel w I, ołów w 0, cynk w I, siarka siarczanowej w I, a wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) w 0 klasie (wg klasyfikacji opracowanej przez Kabatę-Pendias).

Klasy zanieczyszczenia gleb:

- klasa 0 - zawartość naturalna (gleby nie zanieczyszczone) - gleby te mogą być wykorzystane pod uprawę wszystkich roślin ogrodnich i rolniczych, szczególnie roślin przeznaczonych do konsumpcji dla dzieci i niemowląt,
- I - zawartość podwyższona - na glebach tych mogą być uprawiane wszystkie rośliny uprawy polowej z ograniczeniem warzyw przeznaczonych na przetwory i do bezpośredniej konsumpcji dla dzieci,
- II - słabe zanieczyszczenie - rośliny uprawiane na tych glebach mogą być chemicznie zanieczyszczone, z uprawy należy zatem wykluczyć niektóre warzywa, takie jak: kalafior, szpinak, sałatę itp., dozwolona jest natomiast uprawa zbóż, roślin okopowych i pastewnych oraz użytkowanie kośne i pastwiskowe,
- III - średnie zanieczyszczenie - rośliny uprawiane na tych glebach są narażone na skażenia metalami ciężkimi. Zaleca się tu uprawę roślin zbożowych, okopowych i pastewnych, kontrolując okresowo zawartość metali w konsumpcyjnych i paszowych częściach roślin. Na glebach tych zalecana jest również uprawa roślin przemysłowych oraz roślin do produkcji materiału nasiennego,
- IV - silne zanieczyszczenie - gleby te, a szczególnie gleby lekkie, powinny być wyłączone z produkcji rolniczej,
- V i VI - bardzo silne zanieczyszczenie - gleby te powinny być całkowicie wyłączone z produkcji rolniczej i zalesione.

Odczyn gleb, zawartość składników pokarmowych

Na terenie gminy przeważają gleby bardzo kwaśne (46% gleb użytkowanych rolniczo) i kwaśne (30%), lekko kwaśne (17%), a tylko 7% gleb wykazuje odczyn pH obojętny (wg Stacji Chemiczno-Rolniczej w Krakowie).

Na terenie gminy Tokarnia prowadzone są sukcesywnie badania gleb w zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych gminy. W roku 2004 Stacja Chemiczno-Rolnicza w Krakowie przeprowadziła badania w miejscowości Tokarnia. Przebadano 16,43 ha gruntów ornych, 6,95 ha użytków zielonych i 23,38 ha użytków rolnych. Przeanalizowane gleby w 63% wykazały odczyn bardzo kwaśny, co predysponuje te gleby do wapniowania, co jest zabiegiem koniecznym do osiągnięcia zadawalających plonów. Oprócz odczynu gleby badano również zawartość fosforu, potasu i magnezu. Braki fosforu stwierdzono w 63%, potasu w 68% a magnezu w 23% analizowanych gleb. Wskazuje to na bardzo niską zasobność gleb. Fosfor, potas i magnez należą do podstawowych makroskładników niezbędnych do prawidłowego wzrostu i rozwoju roślin

2.3.4. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.3.4.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

- Dyrektywa Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami wywołanymi azotanami ze źródeł rolniczych z późniejszą zmianą,
- Dyrektywa Rady 86/278/EWG/ z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska a szczególnie gleb, przy stosowaniu osadów ściekowych w rolnictwie,
- Dyrektywa Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku,
- Dyrektywa Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska,
- Dyrektywa Rady 91/692/EWG z dnia 23 grudnia 1991 w sprawie standaryzacji i racjonalizacji raportów z wprowadzania w życie postanowień niektórych dyrektyw dotyczących środowiska,
- Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie odprowadzania niebezpiecznych substancji do wody, oraz dyrektywy „córki” 82/176, 83/515, 84/156, 84/491, 86/280, 88/347, 90/415,
- Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991r dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Dyrektywa 72/306/EWG, 77/537/EWG – ustanawia normy dla maksymalnej ilości spalin z silników Diesla w pojazdach samochodowych, ciągnikach używanych w rolnictwie i leśnictwie,
- Dyrektywa 82/884/EWG – ustanowienie maksymalne wartości stężeń ołowiu w powietrzu atmosferycznym.

2.3.4.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 178, poz. 1749 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 16 lutego 2005 r. o ochronie roślin uprawnych (Dz. U. Nr 22, poz. 248.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 93, poz. 898),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (projekt),
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 roku. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 13 lipca 2000 r. o zmianie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 14, poz. 124),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o lasach oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 175, poz. 1460),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późniejszymi zamianami),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. 2001 Nr 73 poz. 764 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie Ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz Ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 46 poz. 392),
- Ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 2 kwietnia 2004 roku (Dz. U. 2000 nr 89 poz. 991 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu z dnia 21 stycznia 2005 r. (Dz. U. nr 249 poz. 2103),
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. nr 228, poz. 1947 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. nr 90, poz. 758),
- Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej w Polsce przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dnia 23 sierpnia 2000 roku,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014.

Rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. z 2004 r. Nr 32 poz. 284 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. 2002 nr 165 poz. 1359),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.(Dz. U 2002 nr 241 poz. 2093),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 czerwca 2008 w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 119 poz. 765),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu środków ochrony roślin

oraz nawozów mineralnych i sztucznych w rolnictwie (Dz. U. nr 99, poz. 896 z późniejszą zmianą),

— Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 maja 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i sztucznych w rolnictwie (Dz. U. nr 88, poz.752),

— Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80 poz.479).

Ochrona gruntów rolnych i leśnych w myśl ustawy polega na:

- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- przywracaniu i poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także na zapobieganiu obniżania produktywności gruntów leśnych,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej oraz w drzewostanach powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej,
- ograniczeniu ich przeznaczania na cele nierolnicze i nieleśne,

Polityka Ekologiczna państwa wymusza na władzach terytorialnych obowiązki wynikające również z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, dlatego w zakresie ochrony ziemi i gleb realizowane są działania zmierzające w kilku kierunkach:

- ochrona ziemi i gleb przed degradacją powodowaną działalnością człowieka,
- ochrona zasobów glebowych przed zanieczyszczeniem powodowanym działalnością antropogeniczną i naturalną,
- zapobieganie wyczerpywaniu się składników odżywczych, degradacji gleby, denudacji, zmęczeniu chemicznemu o raz zanieczyszczeniu chemicznemu gleby,
- rekultywacji gleb zanieczyszczonych i zdegradowanych,
- ochrony zasobów glebowych przed przeznaczaniem ich na cele nierolnicze.

Wytyczne Unii Europejskiej wskazują na konieczność ograniczania ilości stosowania nawozów mineralnych na korzyść zwiększenia dawek nawozów naturalnych pochodzących z gospodarstw rolnych. Ważnym jest również, aby kontrolować ilości dostarczanych ilości nawozów sztucznych oraz innych zanieczyszczeń wprowadzanych do gleby.

2.3.5. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

Cel 1: Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych – zapewnienie najlepszej jakości gleb, racjonalne wykorzystanie ziemi (w tym rolnictwa ekologicznego) (Cel do 2016 roku).

Cel 2 : Dostosowanie struktur obszarów wiejskich i rolnictwa do warunków integracji z Unią Europejską.

Priorytet 2.1: Rozwój rolnictwa ekologicznego, zrównoważonego i agroturystyki zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Wsi na lata 2007-2016.

Cel 3 Zmniejszenie skali występowania ruchów masowych i erozji gleb.

Priorytet 3.1.: Rozpoznanie stanu istniejących osuwisk oraz terenów objętych erozją gleby.

Realizacja celów polegać będzie na prowadzeniu przez władze gminy odpowiednich działań, przede wszystkim edukacyjnych, które powinny zaowocować racjonalnym wykorzystaniem zasobów glebowych i promocją rolnictwa agroturystycznego. Prowadzona edukacja powinna dotyczyć:

- prowadzenia gospodarstwa rolnego zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
- odpowiedzialnego stosowania środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, prowadzenie odpowiednich rodzajów upraw.

Obecnie na terenie gminy działa kilka gospodarstw ekologicznych. Wzrost zapotrzebowania na żywność produkowaną metodami ekologicznymi, system dotacji gospodarstw zajmujących się produkcją ekologiczną, dobre warunki środowiskowe (nie

skażone środowisko przyrodnicze) będą sprzyjać tworzeniu się nowych gospodarstw ekologicznych na terenie gminy.

Krajowy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach priorytetów dotyczących ochrony środowiska i zachowania walorów przyrodniczych obszarów wiejskich (Oś 2 – Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich) przewiduje realizację **programów rolnośrodowiskowych**, wspierających finansowo metody produkcji rolniczej zgodnej z zasadami ochrony środowiska. Działania Programów rolnośrodowiskowych mają na celu:

- 1) przywracanie walorów lub utrzymanie stanu cennych siedlisk użytkowanych rolniczo oraz zachowanie różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich;
- 2) promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania;
- 3) odpowiednie użytkowanie gleb i ochrona wód;
- 4) ochrona zagrożonych lokalnych ras zwierząt gospodarskich i lokalnych odmian roślin uprawnych.

Ponadto należy podjąć działania mające na celu kształtowanie właściwej struktury krajobrazu oraz stworzenie systemu zachęt umożliwiających realizację zadań związanych z ochroną różnorodności biologicznej, co wynika z Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej na lata 2007-2013 (Ministerstwo Środowiska 2007).

Szacuje się, że w latach 2007-2013 zasięg przestrzenny programów rolnośrodowiskowych będzie wynosił ok. 10 % powierzchni użytków rolnych (1,5 – 1,8 mln ha). W ramach tego arealu wydzielone zostaną strefy priorytetowe na terenie województw.

W kwestii zapobiegania procesowi rozszerzania osuwisk i złazisk wskazane byłoby prowadzenie upraw warstwicowo, (poprzecznie do spadku terenu), stosowanie fitomelioracji i zakładanie pasów zieleni. Również w perspektywie długoczasowej należałoby opracować kompleksowy projekt ochrony gleb przed erozją, gdyż na terenie gminy występuje ona w stopniu średnim, silnym i bardzo silnym.

Również w okresie długoterminowym należałoby opracować dokumentację geologiczno-kartograficzną, która pozwoliłaby na wytypowanie osuwisk przeznaczonych o zadrzewień i zakrzaczeń.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Należy zaznaczyć, że zainteresowanie mieszkańców, rolników, nowymi regulacjami prawnymi i możliwościami jakie wniosło wejście Polski do struktur unijnych, spowodowało, że gmina zapoczątkowała szkolenia dla rolników.

2.3.6. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 15. Ochrona powierzchni ziemi i gleb - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 - 2011 i do 2016

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji Do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Kontynuacja cyklu szkoleń dla rolników obejmujących Zasady Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, oraz szkoleń z zakresu rolnictwa ekologicznego i upraw energetycznych	2008		Urząd Gminy, WODR	Właściwe dawki środków ochrony roślin nie powodujące szkód dla zdrowia zwierząt i ludzi, produkcja zdrowej żywności. Kształtowanie postaw proekologicznych wśród rolników. Wzrost liczby gospodarstw ekologicznych
2	Badanie jakości gleb na terenach użytkowanych rolniczo .	Sukcesywnie co 1 rok, tereny nie objęte badaniami		Urząd Gminy, właściciele gospodarstw rolnych	Kontrola jakości gleb i tendencji ich zmian. Ochrona gruntów rolnych przed zainwestowaniem,
3	Przygotowanie opracowania geologiczno-kartograficznego, w celu wytypowania osuwisk do zalesienia, zakrzewienia		Do 2016	Urząd Gminy	Zabezpieczenie dalszych ruchów masowych, ochrona gruntów leśnych przed erozją wodną, wąwozową, wietrzną
4	Przygotowanie kompleksowego projektu ochrony gleb przed erozją		Do 2016	Urząd Gminy	Zabezpieczenie dalszych ruchów masowych, ochrona gruntów leśnych przed erozją wodną, wąwozową, wietrzną
5	Wapnowanie gleb	Na bieżąco	Na bieżąco	Właściciele gospodarstw rolnych	Mniejsza kwasowość gleb
6	Przeciwdziałanie terenom erozyjnym	Na bieżąco	Na bieżąco	Urząd Gminy, właściciele terenów	Ochrona gruntów rolnych przed działaniem deszczu i wiatru
5	Kontrola zużytych nawozów mineralnych środków ochrony roślin	Na bieżąco	Na bieżąco	Właściciele gospodarstw rolnych	Ochrona gruntów rolnych i rzek

2.3.7. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

Ważnym zadaniem do zrealizowania w zakresie ochrony ziemi i gleb jest okresowa kontrola zanieczyszczenia oraz kwasowości gleb, co jest opisane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby i jakości ziemi.

Kolejnym zadaniem do realizacji w zakresie ochrony powierzchni ziemi jest racjonalizacja nawożenia mineralnego w gospodarstwach rolnych. Dane dotyczące dopuszczonych do stosowania nawozów oraz zasady ich stosowania określone zostały w Ustawie o nawozach i nawożeniu z dnia 2 kwietnia 2004 roku. Innym zadaniem, które należy realizować na terenie gminy Tokarnia jest ochrona gruntów przed erozją, na którą gleby występujące na terenie gminy są znacznie narażone, reguluje to Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych z późniejszymi zmianami (Dz. U. 1995.16.78).

2.4. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Zgodnie z ustawą o ochronie i kształtowaniu środowiska, ochrona powietrza polega na zapobieganiu, ograniczaniu lub na eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania na ich na poziomie nie przekraczającym obowiązujących wartości dopuszczalnych stężeń.

2.4.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

W gminie Tokarnia nie znajdują się punkty pomiarowe do badania stężeń zanieczyszczeń powietrza. W powiecie myślenickim punkty pomiarowe zlokalizowane są poza obszarem gminy – w Myślenicach. Do charakterystyki stanu powietrza przyjęto dane dotyczące stanu zanieczyszczenia powiatu myślenickiego oraz dane z najbliższych stacji pomiarowych. Ocenę jakości powietrza w powiecie myślenickim opracował Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Krakowie. WIOŚ prowadzi takie badania corocznie. W roku 2007 obejmowały badanie stężeń zanieczyszczeń w punktach zlokalizowanych w Myślenicach:

- 1) przy os. 1000-lecia, zakres obejmował pomiary stężeń zanieczyszczenia powietrza benzenem metodą pasywną, z 1 miesięcznym czasem uśredniania wyników,
- 2) przy ul. Poniatowskiego, zakres obejmował pomiary stężeń zanieczyszczenia powietrza NO₂ oraz SO₂ metodą pasywną, z 1 miesięcznym czasem uśredniania wyników

3) przy ul. Rynek , zakres obejmował pomiary stężeń zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM_{10} oraz metalami ciężkimi: ołowiem, arsenem, kadmem i niklem oraz benzo(α)pirenem, metodą manualną, 24 godziną.

Badanie stężeń imisji:

Badane średnioroczne stężenie dwutlenku siarki nie przekroczyło wartości dopuszczalnej ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) i dla najbliższej zlokalizowanych stacji pomiarowych wynosiło średnio $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$, również średniodobowe stężenie dwutlenku azotu nie przekroczyło wartości dopuszczalnej ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) i wynosiło średnio $21 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość stężenia benzenu na terenie Tokarni wyniosła $3,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (wartość dopuszczalna: $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Średnioroczna wartość pyłu zawieszonego wahała się na granicy wartości dopuszczalnej i wynosiła $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Obszar gminy tokarnia należy do strefy o następujących przedziałach stężeń metali ciężkich:

- Kadm $2,4-3,6 \text{ ng}/\text{m}^3$
- Arsen $2-3 \text{ ng}/\text{m}^3$
- Nikiel $<10 \text{ ng}/\text{m}^3$

Na jakość powietrza w Powiecie Myślenickim w istotny sposób wpływa niska emisja. Znacznie wyższe stężenie dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego występuje w sezonie grzewczym niż w letnim. Średnie stężenie dwutlenku siarki jest podczas sezonu grzewczego 3-4 razy większe niż latem. Stężenie dwutlenku azotu wzrasta średnio o 50%. Największą różnicę osiąga stężenie pyłu zawieszonego: jest 4-5 razy wyższe podczas sezonu grzewczego niż latem.

Cel prowadzenia rocznej oceny jakości powietrza:

- Klasyfikacja stref w oparciu o kryteria zawarte w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2008 r. w sprawie niektórych substancji zawartych w powietrzu (Dz. U. nr 47, poz. 281).
- Uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń.
- Wskazanie wartości i obszarów przekroczeń wartości kryterialnych.
- Wskazanie potrzeb w zakresie niezbędnej modernizacji systemu monitoringu powietrza

Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, wydzielając następujące klasy stref:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji. W przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziome docelowe, poziomy celów długoterminowych
- Klasa B – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych o poziom tolerancji
- Klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych

Tabela 16. Klasyfikacja strefy powiatu myślenickiego z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla poszczególnych zanieczyszczeń (poziomy dopuszczalne)

Zanieczyszczenie	Symbol klasy dla obszarów nie obejmujących ochrony uzdrowiskowej w strefie dla poszczególnych czasów uśredniania danej substancji	Symbol klasy wynikowej dla strefy
SO ₂	A	C
NO _x	A	
PM ₁₀	C	
Benzen	A	
Ołów	A	
Tlenek węgla	A	
Arsen w pyle PM ₁₀	A	
Nikiel w pyle PM ₁₀	A	
Kadm w pyle PM ₁₀	A	
Benzo/a/piren w pyle PM ₁₀	C	

Źródło: WIOŚ, Kraków 2007

2.4.1.1. ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA

Na terenie gminy Tokarnia nie ma zakładów przemysłowych zaliczanych do szczególnie uciążliwych dla środowiska. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrze jest „niska emisja”, z indywidualnych palenisk domowych i kotłowni.

Na terenie gminy nie funkcjonują żadne układy zaopatrzenia w energię cieplną. Mieszkańcy realizują ogrzewanie w sposób indywidualny. Podstawowymi paliwami spalnymi w procesach energetycznych są: w kotłowniach gaz ziemny, a w ogrzewaniach

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

mieszkaniowych węgiel, koks i drewno. Zanieczyszczenia emitowane są za pośrednictwem kanałów kominowych o małej wysokości, przez co oddziałują bezpośrednio na najbliższe otoczenie.

Stopień gazyfikacji gminy nie jest wysoki (Projekt założeń do planu zaopatrzenia Gminy Tokarnia w ciepło, energię elektryczną i paliwa Gazowe). Gaz wysokometanowy dostarczany jest przez sieć rozdzielczą średniego ciśnienia do miejscowości: Bogdanówka, Krzczonów, Skomielna Czarna, Tokarnia i Więciórka. Należy zaznaczyć, że możliwości użytkowania gazu w gminie nie są wykorzystane przez mieszkańców a roczne zużycie gazu przypadające na gospodarstwo domowe jest znacznie niższe niż przeciętna dla innych obszarów wiejskich.

Tabela 17. Roczne zużycie paliw w gminie Tokarnia

Źródło ciepła	Rodzaj paliwa	Roczne zużycie paliwa	Jednostka
Kotłownie	gaz	187814	Nm3/rok
Ogrzewanie indywidualne	Węgiel, koks, miat	4835	Mg/rok
	Biomasa	1919	Mg/rok
	Gaz	169745	Nm3/rok
	elektryczne	329	MWh

Źródło: Projektu założeń do planu zagospodarowania przestrzennego gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, 2003

Ilości i rodzaje powstających zanieczyszczeń w procesach spalania zależą od rodzaju paliwa i warunków spalania. Natomiast efekt, jaki wywołują zależy również od ilości takich źródeł na danym terenie.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do powietrza stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór i fluorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz cząstki węgla elementarnego. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i benzo(α)piren.

Dużym problemem z zakresu ochrony powietrza jest palenie odpadów w sposób powierzchniowy oraz w domowych piecach centralnego ogrzewania. W piecach domowych spalane są m.in. tekstylia, guma, fragmenty mebli lakierowanych, tworzywa sztuczne, śmieci z gospodarstw domowych i inne. Paleniska domowe nie wytwarzają wystarczającej

temperatury do całkowitego spalania tych materiałów. W wyniku ich spalania (głównie tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery przedostają się duże ilości sadzy, węglowodorów aromatycznych dioksyny i furany (w tym benzo- α -pirenu), merkaptanów, formaldehydów i innych szkodliwych dla zdrowia ludzi związków. Ponad to spaliny z takich procesów wydostają się w postaci gęstego dymu, charakteryzującego się ostrym nieprzyjemnym zapachem, często drażnią śluzówki oczu i nosa oraz powodują duszności i alergię.

Emisja komunikacyjna

Gmina Tokarnia usytuowana jest z dala od głównych tras komunikacyjnych. Obserwowane średniodobowe natężenie ruchu (SDR) nie przekracza 2000 pojazdów, na wszystkich odcinkach dróg występują rezerwy przepustowości (Projekt założeń do planu zaopatrzenia gminy Tokarnia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe). Główna oś komunikacyjna gminy to droga powiatowa nr 1868, która obok ruchu wewnętrznego i źródłowo-docelowego także częściowo ruch tranzytowy, realizując alternatywne w stosunku do drogi krajowej nr 7 powiązania Krakowa i Myślenic z Jordanowem. W powiązaniu z odcinkiem drogi powiatowej nr 18310 umożliwia także połączenie tranzytowe Krakowa i Myślenic z Makowem Podhalańskim i Zawoją.

Stan dróg w wielu przypadkach nie posiada zadowalających parametrów technicznych i jakości powierzchni: konieczna jest ich sukcesywna modernizacja, która powinna być prowadzona w oparciu o parametry normatywne. Istniejące odcinki dróg nie są wyposażone w chodniki dla pieszych, jedynie zrealizowano na kilku odcinkach ulic w centralnej części Tokarni, Krzczonowa i Skomialnej Czarnej (w sumie wykonano 5,26 km chodnika dla pieszych). Na terenie gminy brak jest segregacji ruchu rowerowego.

Natężenia ruchu występujące na drogach nie są jeszcze przyczyną komunikacyjnej uciążliwości akustycznej i aerosanitarnej powodującej konieczność wprowadzenia stref ograniczonego użytkowania, czy realizacji osłon, problem ten może się pojawić w przypadku powtarzania się okazjonalnych skokowych przyrostów tych natężeń związanych z ruchem weekendowym.

2.4.1.2. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Przyjęcie Polski do Unii Europejskiej spowoduje konieczność dostosowania krajowych systemów prawa do obowiązującego prawa UE we wszystkich dziedzinach. W zakresie jakości powietrza w UE obowiązują:

- Dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza Dyrektywa 96/62/WE,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy,
- Dyrektywa 70/220/EWG i 94/12/WE – ustanawia wymogi techniczne i dopuszczalne wartości dla CO i nie spalonych emisji węglowodorów z silników pojazdów samochodowych,
- Dyrektywa 72/306/EWG, 77/537/EWG – ustanawia normy dla maksymalnej ilości spalin z silników Diesla w pojazdach samochodowych, ciągnikach używanych w rolnictwie i leśnictwie,
- Dyrektywa 80/779/EWG – w sprawie dopuszczalnych i zalecanych stężeń SO₂ i cząstek zawieszonych w powietrzu,
- Dyrektywa 82/884/EWG – ustanowienie maksymalne wartości stężeń ołowiu w powietrzu atmosferycznym,
- Dyrektywa 85/203/EWG – ustanawia obowiązujące dopuszczalne wartości tlenu azotu.
- Dyrektywa 88/77/EWG – ustanawia wymogi techniczne i dopuszczalne CO, węglowodorów, NO_x dla samochodów ciężarowych,
- Dyrektywa 85/210/EWG – w sprawie zawartości ołowiu w benzynie,
- Dyrektywa 92/72/EWG – ustanawia wartości progowe ozonu,
- Dyrektywa 93/12/EWG – w sprawie zawartości siarki w paliwach płynnych,
- Dyrektywa 94/63/WE – ma na celu ograniczenie emisji lotnych związków organicznych (VOC) pochodzących z magazynowania i dystrybucji benzyny,
- Dyrektywa 99/30/WE w sprawie wartości granicznych stężenia SO₂, NO₂, NO_x, pyłu i ołowiu w powietrzu,
- Dyrektywa 84/360/EWG w sprawie ograniczania zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez zakłady przemysłowe,
- Dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,
- Dyrektywa 88/609/EWG w sprawie ograniczenia emisji z niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Dyrektywa 89/369/EWG w sprawie zapobiegania zanieczyszczaniu powietrza przez nowe zakłady spalania odpadów komunalnych,
- Dyrektywa nr 2003/17/EC Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z 3 marca 2003 wprowadzająca poprawki do Dyrektywy 98/70/EC dot. jakości benzyny i oleju napędowego.
- Dyrektywa Komisji nr 2002/80/EC z 3 października 2002 dostosowania do postępu technicznego,
- Dyrektywy Rady Europy nr 70/220/EEC o sposobach jakie powzięte mają zostać przeciw zanieczyszczeniu powietrza przez emisję z silników samochodowych,
- Dyrektywa 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto,
- Dyrektywa 2006/40/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. dotycząca emisji z systemów klimatyzacji w pojazdach silnikowych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 70/156/EWG,
- Decyzja Rady Europejskiej nr 2003/507/EC z 13 czerwca 2003 o przystąpieniu Wspólnot Europejskich do protokołu z 1979 Konwencji o dalekosiężnych skutkach transgranicznego zanieczyszczenia powietrza,
- Decyzja Rady Europy nr 2003/37/E z 16 stycznia 2003 dot. o metodach pomiaru PM_{2.5} wg Dyrektywy 1999/30/EC,
- Decyzja Rady Europy nr 2003/37/E z 16 stycznia 2003 dotycząca metod pomiaru stężenia pyłu o średnicy aerodynamicznej ziaren do 2,5 mm (PM - 2.5) wg Dyrektywy 1999/30/EC,

Dostosowywanie się do prawa UE spowoduje konieczność zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Związane jest to z wieloma inwestycjami i modernizacjami istniejących źródeł ciepła oraz dociepleniem budynków. Działania takie spowodują zmniejszenie zużycia energii, co w konsekwencji obniży ilość odprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza.

2.4.1.3. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

Ustawa Prawo ochrony środowiska wprowadza ogólne zasady ochrony powietrza polegające na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości oraz obowiązki organów administracji w sprawie utrzymania poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich

poziomów lub co najmniej na tych poziomach, zaś rozporządzenia jako akty wykonawcze wprowadzają szczegółowe zasady.

Ochrona środowiska w zakresie ochrony powietrza realizowana jest w oparciu o następujące przepisy prawne:

— Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),

— Ustawa z dnia 3 października 2003 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 190, poz. 1865),

— Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. Nr 44 poz. 287, obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego),

— Rozporządzenie z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 197, poz. 1667),

— Rozporządzenie z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późniejszymi zmianami),

— Rozporządzenie z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. nr 260, poz. 2181),

— Rozporządzenie z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 283, poz. 2842),

— Rozporządzenie z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie określenia wzoru publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. Nr 120, poz. 827),

— Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami),

— Rozporządzenie z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła (Dz. U. Nr 104, poz. 971 z późniejszymi zmianami),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Obwieszczenie z dnia 15 kwietnia 2003 r. w sprawie średniej krajowej przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2002 r. przypadających na jednego mieszkańca (Mon. Pol. Nr 23, poz. 340),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U.03.1.12 z dnia 8 stycznia 2003 r.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz.U. nr 47 poz. 281),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. nr 87 poz. 798),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. Nr 283 , poz. 2839),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 grudnia 2007 . w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 120, poz.1753),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. Nr 52, poz. 310),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza. (Dz. U. Nr 38, poz. 221),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2006 w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. Nr 63, poz. 445).

Akty te zawierają przepisy określające zobowiązania użytkowników środowiska oraz administracji na rzecz ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza

2.4.2. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

WIOŚ w Krakowie nie posiada szczegółowych wyników oceny jakości powietrza dla gminy Tokarnia. Wykorzystując ocenę powietrza dla powiatu myślenickiego można

stwierdzić, że jego stan sanitarny pod względem większości zanieczyszczeń jest dobry. Tylko jeden składnik powietrza w powiecie przekroczył stężenie normatywne (pył PM_{10}). Skutkuje zakwalifikowaniem powiatu myślenickiego zgodnie z klasyfikacją dla kryterium ochrony zdrowia do klasy C. Zgodnie z klasyfikacją dla kryterium ochrony roślin powiat został zakwalifikowany do klasy A .

Jako cel główny proponuje się:

Cel 1: Poprawienie jakości powietrza w porównaniu do poziomu z roku 2007.

Priorytet 1.1: Ograniczenie oraz zmniejszenie „niskiej emisji”.

Głównym źródłem emisji pyłu zawieszonego PM_{10} jest tzw. „niska emisja”. Istotnym czynnikiem wpływającym na obniżenie emisji z indywidualnych palenisk domowych jest poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców: wiedza nt. szkodliwości spalania opakowań z tworzyw sztucznych, gumy, opakowań z powłoką aluminiową oraz sposobów oszczędzania energii (termomodernizacja, stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie).

Jednym ze sposobów ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza jest dostosowanie rodzaju spalanego paliwa do konstrukcji paleniska, zastępując węgiel koksem lub paliwem bezdymnym.

Obecnie gaz ziemny jest najlepszym paliwem do spalania w kotłach o małej mocy. Równie korzystnym rozwiązaniem pod względem eksploatacyjnym, choć przy nieco wyższej emisji zanieczyszczeń w porównaniu do gazu jest spalanie oleju opałowego. Należy wspomnieć, że gmina od roku 1999 sukcesywnie realizuje zadania związane z termomodernizacją (stosowaniem materiałów energooszczędnych w budownictwie) budynków gminnych. Budynki te sukcesywnie wyposaża się w kotłownie gazowe.

Dodatkowym działaniem mającym na celu ograniczenie niskiej emisji jak również oszczędności finansowe będzie zastosowanie systemu kolektorów słonecznych wspomagających system podgrzewania ciepłej wody użytkowej. Gmina zamierza w pierwszej kolejności zamontować systemy solarne na budynkach użyteczności publicznej. W miarę możliwości finansowych gmina będzie starać się realizować program systemów solarnych dla mieszkańców indywidualnych. Takie działania przyczynią się do zmniejszenia emisji niskiej i tym samym poprawy powietrza atmosferycznego.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Strefa powiatu myślenickiego została zaliczona do klasy C. Dla stref o tej klasie czystości powietrza należy przeprowadzić następujące działania:

- określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych stężeń oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- podjęcie działań na rzecz poprawy jakości powietrza – opracowanie Programu Ochrony Powietrza (POP)

Podstawy prawne w zakresie sporządzania POP:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2006 w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. Nr 63, poz. 445),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza. (Dz. U. Nr 38, poz. 221),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. (Dz. U. Nr 47, poz. 281),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. Nr 52, poz. 310),

2.4.3. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 18. Ochrona powietrza atmosferycznego - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Promowanie i zachęcanie do zmiany sposobu ogrzewania lub wymiany kotłów na ekologiczne	Na bieżąco	Na bieżąco	Urząd Gminy	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania „niskiej emisji”.
2	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ekologicznych źródeł energii i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych.	Na bieżąco	Na bieżąco	Urząd Gminy, Szkoły	Kreowanie postaw proekologicznych.
3	Sukcesywna poprawa stanu technicznego dróg i budowa ścieżek rowerowych		do 2016	Urząd Gminy, Powiat	Poprawa płynności ruchu, ograniczenie emisji spalin
4	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	Na bieżąco	Na bieżąco	Urząd Gminy, osoby prywatne	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania „niskiej emisji”.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

5	Gminny program montażu kolektorów słonecznych w budynkach użyteczności publicznej	b.d.	b.d.	b.d	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania „niskiej emisji”.
---	---	------	------	-----	--

2.5. OCHRONA PRZYRODY

2.5.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Zbiorowiska roślinne

Obszar gminy leży w obrębie geobotanicznego Okręgu Beskidów – Działu Karpat Zachodnich Podprovincji Karpackiej i Środkowoeuropejskiej Prowincji Górskiej.

W rozmieszczeniu pionowym szaty roślinnej wyróżnić można następujące piętra wysokościowe:

- piętro pogórza (do wysokości 500,0 - 550,0 m n.p.m.),
- piętro regla dolnego (550,0 - 868 m n.p.m.).

W piętrze pogórza występują lasy mieszane sosnowo-dębowe, dębowo-grabowe i sosnowe. W piętrze regla dolnego dominuje buczyna karpacka, lasy jodłowe i świerkowo-jodłowe. Natomiast wokół źródeł często występują skupiska olchy szarej lub czarnej.

Występujące krzewy to: bez koralowy i czarny, leszczyna, jarzębina, iwa, tarnina malina, jeżyna, kalina. Na terenie gminy wśród gatunków subalpejskich występuje tylko modrzyk górski (*Mulgedium alpinum*). Z gatunków charakterystycznych dla wschodniego odcinka Karpat występuje żywokost sercowaty (*Symphytum cordatum* W.K.) i bluszcz kosmaty (*Glechoma hirsuta* W.K.). Gatunki reglaowe to m.in.: parzydło leśne (*Aruncus Silvestris*), wierzbówka nadrzeczna (*Chamenarion palustre*), starzec Fucha (*Senecio Fuchsii*).

Fauna

Najwięcej zwierząt występuje w strefie lasów liściastych mieszanych. Przede wszystkim są to: zające, dziki, rzadziej jelenie. W rejonie pasma Koskowej Góry występują sarny. Wśród ptaków na terenie gminy spotyka się ptaki z rodziny jastrzębiowatych: myszołowy i kanie, sokołowate: pustułki i kobuzy, a także sowy uszate, puszczyki, dzięcioły, sikory, jerzyki,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

wilgi, kuropatwy, jemioluszki, bażanty. Świat gadów i płazów reprezentują: żmija zygzakowata, jaszczurka zwinka, padalec, zaskroniec.

We wsi Zawadka – przysiółek Kotary na polanie śródleśnej znajduje się stanowisko chronionych gatunków trzmieli. Spotyka się tu następujące gatunki:

- trzmiel gajowy (*Bambus lucorum*),
- trzmiel leśny (*Bambus pratorum*),
- trzmiel ogrodowy (*Bambus hortorum*),
- trzmiel różnobarwny (*Bambus soroeeensis*),
- trzmiel rudonogi (*Bambus ruderarius*),
- trzmiel rudy (*Bambus pascuorum*),
- trzmiel wielki (*Bambus magnus*).

Na terenie gminy poza pomnikami przyrody brak jest obszarów podlegających prawnej ochronie. Terenami o dużych walorach przyrodniczych są tereny leśne, obszary źródliskowe i doliny potoków.

Tabela 19. Pomniki przyrody na terenie gminy Tokarnia.

Nr rejestru	Gatunek	miejsowość	Lokalizacja obiektu
41	grupa drzew wielogatunkowa: Modrzew Europejski (1 szt.), Lipa Drobnolistna (3 szt.), Klon (2 szt.) Jawor (2 szt.)	Skomielna Czarna	w zadrzewieniu parkowym obok dworu i kaplicy
33/1	Modrzew europejski (<i>Larix decidua</i>)	Skomielna Czarna	przed dworem na koronie skarpy
33/2	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Skomielna Czarna	korona skarpy przy dworze
33/3	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Skomielna Czarna	korona skarpy tarasu, na którym jest kaplica
33/4	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Skomielna Czarna	skraj zadrzewienia parkowego
33/5	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Tokarnia	łąka przy osadzie leśnej
33/6	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Tokarnia	łąka przy osadzie leśnej
33/7	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Tokarnia	łąka przy osadzie leśnej j
33/8	Jodła pospolita (<i>Abies alba</i>)	Tokarnia	w lesie mieszanym górskim
33/9	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	Tokarnia	w lesie górskim
33/10	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	Tokarnia	w lesie mieszanym górskim

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

33/11	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	Tokarnia	w lesie mieszanym górskim
33/12	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	Tokarnia	w lesie mieszanym górskim
b.d.	Modrzew europejski (<i>Larix decidua</i>)	Tokarnia	b.d.
Rów rozpadlinowy w obrębie osuwiska Zawadka,			

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne, Kraków 2003, Strategia Zrównoważonego Rozwoju dla Gminy Tokarnia na lata 2007-2014

Obszary, które zaproponowano w „Opracowaniu Ekofizjograficznym” do objęcia ochroną na terenie gminy, ze względu na bogactwo przyrody nieożywionej to:

- rozległy rów rozpadlinowy pochodzenia osuwiskowego na południowym stoku Góry Kotoń w Zawadce,
- torfowisko niskie pochodzenia osuwiskowego na południowym stoku przełęczy pomiędzy Góra Kotoń i Góra Pękałówka w Zawadce
- stanowisko chronionego trzmiela różnobarwnego oraz trzmiela leśnego na polanie śródleśnej we wsi Zawadka.

Obszary o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i klimatycznych stanowią:

- dolina Czarnego Potoku,
- dolina potoku Bogdanówki,
- południowe partie Gór Koskowej.

Korytarze ekologiczne

Jednym z wymogów skutecznej ochrony zasobów przyrodniczych jest zapewnienie ciągłości ekosystemów. Istnienie ciągłych obszarów naturalnego krajobrazu w formie korytarzy ekologicznych jest szczególnie ważne dla wędrownych gatunków zwierząt i ptaków.

Na terenie gminy znajduje się fragment krajowego korytarza ekologicznego Beskidu Makowskiego i Wyspewego 70k, który jest włączony do krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL.

Obszary cenne przyrodniczo wyznacza również Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000. W projekcie europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 planowane jest objęcie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

obszarów leżących na terenie gminy Tokarnia. Planowany obszar obejmuje na terenie gminy dopływ Raby : Krzczonówkę od ujścia potoku Proszkowców w miejscowości Krzczonów do granicy z gminą Pcim .

Obszary leśne

Wskaźnik lesistości gminy jest stosunkowo wysoki i wynosi 47%. Gmina Tokarnia obok gminy Pcim jest najbardziej zalesioną gminą w powiecie myślenickim.

Typem siedliskowym lasu jest las górski. Lasy porastają górne partie wszystkich grzbietów górskich. Drzewostany porastające obszar gminy zbudowane są przede wszystkim z (około 60%) jodły, buka i sosny. Wiek lasów wynosi około 60-80 lat. Wyjątek stanowią lasy w miejscowości Więciórka, gdzie wiek drzew wynosi ponad 120 lat.

Zalesienia i zadrzewienia w gminie

Lasy stanowią niezbędny czynnik równowagi ekologicznej, są równocześnie formą użytkowania gruntów.

Lasy spełniają różnorodne funkcje:

- ekologiczne (ochronne) – wyrażające się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie klimatu lokalnego i globalnego, regulację obiegu wody w przyrodzie, przeciwdziałanie podwoziom, osuwiskom, zachowanie potencjału biologicznego wielkiej liczby gatunków i ekosystemów, także różnorodność krajobrazu,
- produkcyjne (gospodarcze) – polegające na zdolności produkcji biomasy i ciągłego przetwarzania tego procesu, co umożliwia trwałe użytkowania drewna i surowców nieдрzewnych pozyskanych z lasu,
- społeczne – które kształtują korzystne warunki zdrowotne i rekreacyjne dla społeczeństwa, wzbogacają rynek pracy, zapewniają rozwój kultury, nauki i edukacji ekologicznej społeczeństwa.

Ze względu na duży udział powierzchni leśnej w obszarze gminy nie wskazano dodatkowych obszarów przeznaczonych pod zalesienie. Natomiast sugeruje się , aby przeznaczyć na ten cel część obszarów sklasyfikowanych jako obszary zagrożeń osuwiskowych.

2.5.1.1. ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZENIA

Jak już wspomniano wcześniej w gminie Tokarnia nie występują zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska, stan powietrza jest dobry. Wody rzek i potoków z powodu braku systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków są zanieczyszczane poprzez niekontrolowane odpływy ścieków z lokalnych gospodarstw. Dużym zagrożeniem szczególnie w czasie suchych pór roku jest możliwość wybuchu pożarów, zarówno samoistnych jak i spowodowanych przez człowieka np.: w skutek wypalania traw.

2.5.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE OCHRONY PRZYRODY UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.5.2.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Zgodnie z „Narodowym Programem Przygotowania do Członkostwa w UE oraz „Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2007-2010, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” przyjętą przez Radę Ministrów w grudniu 2006 r. ustalono listę priorytetów w działaniach na rzecz dostosowania do wymogów UE w zakresie ochrony przyrody, w tym jej dyrektyw i rozporządzeń, tj.:

— Dyrektywy Nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (zmienionej dyrektywą 97/62/WE), dyrektywami 81/854/EWG, 91/244/EWG i in.)²⁶,

— Rozporządzenia WE/338/97 — dotyczące uregulowania obrotu gatunkami dzikiej fauny i flory (zobowiązania wynikające z „Konwencji Waszyngtońskiej” o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem), zmienionego rozporządzeniami rady: WE/2307/97, WE/2214/98.

Wspólnie z „Polityką Ekologiczną Państwa” funkcjonują komplementarne dokumenty programowe, m.in.:

— Polityka Leśna Państwa (w tym: „Krajowy program zwiększania lesistości” i „Strategia ochrony leśnej różnorodności biologicznej”),

— Narodowa strategia edukacji ekologicznej,

— Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013,

— Strategia rozwoju turystyki w latach 2007-2013,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

W ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dla Polski: 2007-2013” opracowano założenia działań: „Programu rolnośrodowiskowego” oraz „Zalesiania gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne”. Nawiązują one m.in. do rozporządzenia WE/2080/92 z dnia 30 czerwca 1992 r., które ustanawia wspólnotowy program pomocy w związku z przeznaczaniem gruntów rolnych do zalesienia oraz innych regulacji prawnych, wiążących system dopłat bezpośrednich dla rolników, realizujących proekologiczny model produkcji rolniczej, sprzyjający wzrostowi różnorodności biologicznej.

Dyrektywy i rozporządzenia UE mają na celu zagwarantowanie korzystnego stanu ochrony dla wybranych rodzajów siedlisk i gatunków, stanowiących przedmiot zainteresowania UE.

2.5.2.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150),
- Ustawa o odpadach dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 251 z 2007 r. z późniejszymi zmianami).

2.5.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

Cel 1: Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej.

Priorytet 1.1: Upowszechnienie i wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Priorytet 2.1: Ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych.

Cel może zostać osiągnięty poprzez ochronę terenów przyrodniczych m.in. poprzez ustanowienie różnych form ochrony prawnej terenów wskazanych w waloryzacji przyrodniczej - parków gminnych, pomników przyrody, obszarów chronionego krajobrazu,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo krajobrazowych. Również przez prowadzenie edukacji dla rolników na temat ochrony rodzimej fauny śródpolnej m.in. poprzez koszenie traw po okresie wylotu ptaków, zaniechanie praktyki wypalania traw i pól, czy poprzez działania inwestycyjne w postaci budowy ścieżek dydaktycznych i dróg rowerowych.

Podstawą rozwijania systemu obszarów chronionych są opracowania ekofizjograficzne. Są one wzbogaceniem planu zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego o wiedzę dotyczącą środowiska przyrodniczego jak również spełnieniem potrzeb ochrony środowiska określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska. Gmina Tokarnia posiada opracowanie ekofizjograficzne. Dlatego też w poszczególnych latach gmina powinna weryfikować wstępnie wskazane w studiach planowane użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Weryfikacja taka będzie stanowiła podstawę do sukcesywnego opracowywania przez gminę odnośnych wniosków do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. W przypadku gdy wojewoda nie ustanowi ochrony, na mocy odnośnej uchwały może uczynić to rada gminy.

2.5.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 20. Ochrona przyrody - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni w gminie	Na bieżąco	Na bieżąco	Urząd Gminy	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy
2	Rozpoznanie i w miarę możliwości finansowych tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	Na bieżąco	Na bieżąco	Urząd Gminy, Nadleśnictwa, PPT, Starostwo Powiatowe	Rozszerzenie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej

2.5.5. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

Zasięg ponadlokalny.

a) Subsydiowanie ze środków publicznych przedsięwzięć w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu (rekompensaty z tytułu ograniczeń w użytkowaniu gruntów spowodowanych wprowadzeniem ochrony prawnej, wykup terenów przyrodniczo cennych), przedsięwzięcia

proekologiczne związane z rozwojem różnych form rekreacji i wypoczynku (rekultywacja terenów zdegradowanych),

b) Przedsięwzięcia proekologiczne związane z rozwojem różnych form rekreacji i wypoczynku,

c) Uzyskanie konsensusu pomiędzy realizacją celów ochronnych a nadrzędnością ochrony prywatnej formy własności w polskim prawodawstwie.

2.6. PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE

Promieniowanie niejonizujące to takie promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne (w tym także na ciało człowieka) nie powoduje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie niejonizujące jest ściśle związane ze zmianami pola elektrycznego i pola magnetycznego (pole elektromagnetyczne). Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają źródła liniowe – linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym wynoszącym 110 kV lub wyższym oraz źródła punktowe – urządzenia emitujące elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące w zakresie częstotliwości 300,000 MHz do których należą:

- urządzenia radiolokacyjne (np. na lotniskach),
- urządzenia radionadawcze i telewizyjne (np.. stacje bazowe telefonii komórkowej (STK)),
- urządzenia elektroenergetyczne o napięciu znamionowym powyżej 110 kV (np. stacje transformatorowe).

Zagadnienia ochrony ludzi i środowiska przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym są regulowane przepisami bezpieczeństwa i higieny prac prawa budowlanego, prawa ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego przepisami sanitarnymi.

W obowiązującym prawie polskim natężenia pola elektrycznego wartości powyżej 1 kV/powyżej uważane jest za całkowicie bezpieczne. Natomiast w polu o wartości powyżej 10 kV/m wyznacza się strefie ochronna pierwszego stopnia w której przebywanie ludzi jest zabronione. W strefie ochronnej drugiego stopnia w polu o natężeniu 1-10kV/m przebywanie

ludzi jest dozwolone, jednak nie wolno lokalizować budynków mieszkalnych, szkół, szpitali itp.

2.6.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Na terenie gminy Tokarnia są zlokalizowane następujące źródła niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego:

- napowietrzna dwutorowa linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Skawina –Szaflary,
- napowietrzna jednotorowa linia 110 kV relacji Skawina- Rabka – Szaflary,

Właścicielem i użytkownikiem linii jest Zakład Energetyczny Kraków S.A.

Zaopatrzenie mieszkańców gminy w energię elektryczną realizowane jest przez system sieci napowietrznej średniego napięcia i stacje transformatorowe 15/04 kV. Na obszarze gminy pracuje 35 stacji transformatorowych o łącznej mocy zainstalowanych transformatorów 3,575 MVA. Stacje transformatorowe wykonane są głównie jako napowietrzne – słupowe. Stacje transformatorowe zasilane są siecią średniego napięcia o napięciu 5 kV, w zdecydowanej większości wykonanych jako linie napowietrzne. Sieci niskiego napięcia na obszarach wsi prawie w całości wykonane są jako napowietrzne.

Na terenie gminy w miejscowości Bogdanówka znajdują się dwie stacje telefonii komórkowej. Stacje bazowe telefonii komórkowej pracują wyłącznie w paśmie mikrofalowym, tzn. na częstotliwościach powyżej 300 MHz.

2.6.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE PROMIENIOWANIA NIEJONIZUJĄCEGO UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.6.2.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Problemem ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym zajmują się między innymi następujące instytucje europejskie: Europejski Komitet Normalizacji w Elektrotechnice, Międzynarodowa Komisja d.s. Ochrony przed Promieniowaniem niejonizującym (skrót z ang. ICNIRP), Komisja Europejska. Zalecenia tych instytucji, choć nie stanowią prawa, są ze względu na zaufanie, jakim się cieszą te instytucje respektowane

przez większość norm opracowywanych w poszczególnych krajach. W krajach Unii Europejskiej takim wzorcem dla przepisów krajowych jest bazująca na zaleceniach ICNIRP:

— Dyrektywa nr 1999/519/EC z dnia 12 lipca 1999 roku limitów ekspozycji na pole elektromagnetyczne (0Hz ÷ 300 GHz) w miejscach publicznych.

2.6.2.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

Ochrona środowiska przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym w Polsce realizowana jest w oparciu o takie akty prawne, jak:

— Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1883 z 2003 roku).

— Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz. 690 z późniejszymi zmianami).

— Projekt z 19 września 2008 r. rozporządzenia zmieniającego Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

2.6.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

Cel: Ograniczenie oddziaływania promieniowania niejonizującego na środowisko.

Ochrona środowiska i ludności przed negatywnym oddziaływaniem elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego powinna być prowadzona zgodnie z założeniami polityki ekologicznej państwa w zakresie ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Do realizacji celu przyczynią się następujące działania organizacyjne zapisane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy oraz lokalizowanie źródeł promieniowania

niejonizującego w miejscach oddalonych od stałego pobytu ludzi lub mogących wywoływać konflikty społeczne i gospodarcze (np. zakłócanie prac innych urządzeń),

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Tokarnia ustalono:

- linie energetyczne najwyższych napięć stwarzają ograniczenia i wymagają zachowania stref ochronnych:
- linia napowietrzna 110 kV – strefa ograniczonego użytkowania wynosi 14,5 m od skrajnego przewodu linii, łącznie 40 m licząc po 20 m od osi linii,
- linia napowietrzna 15 kV – strefa ograniczonego użytkowania wynosi po 8 m od skrajnego przewodu linii,
- dla linii kablowych SN i nn strefa ograniczonego użytkowania wynosi 1m.

Podane odległości w każdym przypadku zapewniają brak przekroczenia dopuszczalnych wartości natężenia pola elektromagnetycznego.

Do tej pory w Polsce badania emisji promieniowania niejonizującego przeprowadzane są bardzo rzadko ze względu na brak odpowiedniej aparatury pomiarowej. Dlatego w perspektywie krótkoterminowej należy się raczej skoncentrować na działaniach zapobiegających i minimalizujących emisję promieniowania na terenach mieszkalnictwa.

2.7. OCHRONA PRZED HAŁASEM

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechanicznego ośrodka sprężystego oddziaływujące na organizm ludzki. Hałas uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko. W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52dB,
- średnia uciążliwość 52dB < LAeq < 62dB,
- duża uciążliwość 63dB < LAeq < 70dB,
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70dB.

2.7.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Gmina nie posiada komunikacji kolejowej. Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa ani wojewódzka. Podstawowy układ drogowy gminy jest dobrze rozwinięty. Tworzą go drogi powiatowe, pełniące funkcje zbiorcze oraz lokalne i niektóre odcinki dróg gminnych pełniących funkcje lokalne. Długość sieci drogowej wynosi 50,54 km, w tym drogi powiatowe 26,84 km (w tym długość dróg powiatowych o nawierzchni ulepszonej wynosi 26,34 km), drogi gminne 23,70 km. Na ogólny stan 23,7 km dróg gminnych 9,7 km (41%) stanowią drogi utwardzone. Na 220 km dróg dojazdowych do gruntów rolnych w gminie, utwardzonych jest jedynie 24,3 km, co stanowi 11% dróg dojazdowych).

Najważniejsze drogi w gminie:

- droga powiatowa (Pcim) – Krzczonów – Tokarnia (Łętownia) o długości 8,2 km, o funkcji drogi zbiorczej,
- droga powiatowa Tokarnia – Skomielna Czarna – (Wieprzec) o długości 5,7 km, o funkcji drogi zbiorczej,
- odcinek drogi powiatowej Skomielna Czarna – Bogdanówka, o długości 3,0 km, o funkcji drogi lokalnej,
- odcinek drogi powiatowej Tokarnia – Więcierza - Więciórka o długości 8 km, o funkcji drogi lokalnej,
- odcinek drogi gminnej Krzczonów – Zawadka o długości 4,8 km, o funkcji drogi lokalnej,
- odcinek drogi gminnej Więcierza – Czarny Potok, o długości 2,5 km, o funkcji drogi lokalnej.

Nateżenia ruchu występujące na drogach układu podstawowego nie są jeszcze przyczyną komunikacyjnej uciążliwości akustycznej, powodującej konieczność wprowadzania stref ograniczonego użytkowania, bądź też realizacji osłon. Problem ten może się pojawić w przypadku powtarzania się okazjonalnych skokowych przyrostów tych natężeń, związanych z ruchem weekendowym.

2.7.1.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Obecnie w państwach Unii obowiązują następujące akty prawne związane z ochroną przed hałasem:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Dyrektywa Komisji 2007/34/WE z dnia 14 czerwca 2007 r. zmieniająca dyrektywę Rady 70/157/EWG odnoszącą się do dopuszczalnego poziomu hałasu i układu wydechowego pojazdów silnikowych w celu jej dostosowania do postępu technicznego,
- Dyrektywa 2005/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 grudnia 2005 r. zmieniająca dyrektywę 2000/14/WE w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń,
- Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku.

2.7.1.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

Ogólne zasady ochrony środowiska przed hałasem oraz obowiązki podmiotów gospodarczych i organów administracji wprowadzane są ustawami, zaś rozporządzenia jako akty wykonawcze wprowadzają szczegółowe zasady.

Ochrona środowiska przed hałasem i wibracjami realizowana jest w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),
- Ustawa o zmianie ustawy o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 18 lipca 2002 r. (Dz. U. Nr 143, poz. 1196),
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 roku. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz. 826),
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz.U. Nr 8, poz. 81 z późniejszą zmianą),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie wymagań zasadniczych dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 231, poz. 1942 z późniejszą zmianą),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 lutego 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 183, poz. 2842),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem (Dz.U. Nr 32, poz. 223),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003r. w sprawie rodzajów pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz.U. Nr 18, poz. 164),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz.U. Nr 183, poz. 2842),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących rejestru zawierającego informacje o stanie akustycznym środowisk (Dz. U. nr 82 poz. 500),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji (Dz. U. nr 187 poz. 1340),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2007 roku w sprawie ustalania wartości wskaźnika hałasu L(DWN) (Dz. U. nr 106 poz. 729),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać mierniki poziomu dźwięku, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych (Dz. U. nr 105 poz. 717),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzanie map akustycznych, oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami (Dz. U. nr 1 poz. 8),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz. U. nr 157 poz. 1318).

2.7.2. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

Cel 1: Ochrona przed hałasem

Priorytet 1: Utrzymanie poziomu hałasu z roku 2007

Do osiągnięcia celu proponuje się sukcesywną modernizację dróg w celu polepszenia ciągłości ruchu. Zadanie to pojawiło się już w priorytetowych kierunkach działań z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego.

2.8. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania,
- Budzenie szacunku do przyrody,
- Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym,
- Zdobywanie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu,
- Poznanie współzależności człowieka i środowiska,
- Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko,
- Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska,

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w gimnazjum. Tymi koniecznymi treściami są:

- Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze,
- Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony,
- Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko,
- Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku,
- Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata,
- Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania,
- Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w gimnazjum ważne jest:

- Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie,
- Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.,
- Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach,
- Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków,
- Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji,
- Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian,
- Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych,
- Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami,
- Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych,
- Edukacja ekologiczna za pomocą komputera. (tworzenie multimedialnych prezentacji ekologicznych, tworzenie dokumentów tekstowych, dyplomów, biuletynów, publikacji na temat ochrony środowiska naturalnego).

2.8.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Na terenie gminy Tokarnia prowadzone są działania mające na celu edukację i promowanie działań proekologicznych. Są to działania skierowane w głównej mierze do

dzieci i młodzieży a poprzez nie do osób dorosłych. Działania te są aktywnie wspierane przez gminę głównie ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska.

Przykłady działań edukacyjnych prowadzonych w szkołach podstawowych i gimnazjach:

- coroczne sprzątanie terenu gminy z okazji obchodów Dnia Ziemi,
- prowadzenie przedmiotu „Edukacja ekologiczna” w 2 klasie gimnazjum w wymiarze 1 godziny lekcyjnej tygodniowo przez jeden semestr przez wykwalifikowanego nauczyciela,
- organizacja ekologicznych konkursów międzyszkolnych,
- współpraca ze szkołami innych gmin powiatu myślenickiego (Pcim) w organizacji przeprowadzania rajdów ekologicznych.

2.8.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

Przewidziane przedsięwzięcia dotyczące dostępu do informacji, edukacji ekologicznej i udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz środowiska, obejmują zadania w zakresie:

Tworzenia, zgodnie z wymaganiami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, publicznych rejestrów i elektronicznych baz danych o środowisku, ułatwiających dostęp obywateli do informacji gromadzonych i przechowywanych przez organa administracji.

Stworzenia uzgodnionych zasad współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi i społecznymi organizacjami ekologicznymi.

Uzupełnieniem tych zadań będzie, zgodnie z „Narodową strategią edukacji ekologicznej”, wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne udzielane przez instytucje publiczne działaniom edukacyjnym i promocyjnym realizowanym przez organizacje ekologiczne, usprawnianie przekazywania treści dotyczących środowiska i zrównoważonego rozwoju w ramach edukacji szkolnej o profilu ogólnym i zawodowym, a także rozwijanie edukacji ekologicznej przez placówki funkcjonujące przy jednostkach zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi (przede wszystkim parkami narodowymi i krajobrazowymi).

Przepisy dotyczące swobodnego dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku są składową podstawy systemu prawa ekologicznego i jest to jedno z rozwiązań prawnych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

wytuczających politykę Unii Europejskiej. Swobodny dostęp do informacji o środowisku oraz wymiana pełnej i dokładnej informacji charakteryzuje system demokratyczny państwa, dzięki któremu możliwy jest proces interakcji i wzajemnego oddziaływania na siebie różnych grup (społeczeństwa, biznesu i władz). Obecnie nie ma generalnej pozytywnej regulacji dotyczącej prawa społeczeństwa do informacji, a istniejące regulacje są niedoskonałe.

2.8.2.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

- Dyrektywa Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku,
- Dyrektywa ramowa Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza,
- Dyrektyw Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska,
- Dyrektywa Rady 91/692/EWG z dnia 23 grudnia 1991 w sprawie standaryzacji i racjonalizacji raportów z wprowadzania w życie postanowień niektórych dyrektyw dotyczących środowiska.

2.8.2.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 13 lipca 2000 r. o zmianie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 14, poz. 124),
- Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 25 lipca 1998 o zmianie ustawy o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 99, poz. 632),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Ustawa z dnia 28 września 1991 o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o lasach oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 175, poz. 1460),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 175, poz. 1460),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ratyfikacji Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (Dz. U. Nr 89, poz. 970 z późniejszymi zmianami),
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polski.

Rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu, z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. nr 51, poz. 458. z późniejszą zmianą),
- Rozporządzenie z dnia 29 sierpnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 159, poz. 222),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 października 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 828).

2.8.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

Cel: Wykształcenie wśród mieszkańców gminy nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska.

Priorytet 1. Prowadzenie działalności ekologicznej.

Działania własne gminy winny być skierowane również do mieszkańców poprzez:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w oparciu o obszary przyrodniczo cenne,
- Promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj.: ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajęń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- Udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym, np.: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”,

Innym ważnym zadaniem z zakresu edukacji ekologicznej w powiązaniu z promocją najcenniejszych terenów pod względem krajobrazu kulturowego i przyrodniczego jest tworzenie ciągów pieszo — rowerowych, w tym ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, w oparciu o zachowany czytelny układ historycznej sieci drożnej.

2.8.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 21. Edukacja Ekologiczna - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Rozpoznanie i utworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych obejmujących tereny przyrodniczo cenne, atrakcyjne krajobrazowo oraz z zachowanymi wartościami dziedzictwa kulturowego		Do 2016	Urząd Gminy	Poszerzenie wiedzy o środowisku przyrodniczym Gminy, rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej gminy
2	Bieżące informacje na stronach internetowych Gminy i Powiatu o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony	Na bieżąco		Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin	
3	Prowadzenie prelekcji, warsztatów z zakresu edukacji ekologicznej młodzieży szkolnej, m.in. w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami, ochrony powietrza, ochrony przyrody, itp. Organizowanie konkursów o tematyce ekologicznej	Na bieżąco		Szkoły, Urząd Gminy	Poszerzenie wiedzy o środowisku przyrodniczym gminy, rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej gminy

2.9. NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU

2.9.1. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU

W poniższej tabeli zestawiono szacunkowe koszty realizacji poszczególnych zadań. Wielkość nakładów, które będą ponoszone przez Urząd Gminy dla zadań zgłoszonych do dofinansowania ze źródeł zewnętrznych zależeć będzie od sytuacji finansowej gminy oraz efektu, jaki planuje się osiągnąć po ich realizacji.

Wszystkie zadania scharakteryzowano poprzez określenie podmiotu odpowiedzialnego oraz ramy czasowe, finansowe i organizacyjne ich realizacji. Zgodnie z pierwszym kryterium, zadania podzielono na własne (W) i koordynowane (K).

Jako zadania własne rozumiane są te zadania, których realizacja leży w sferze odpowiedzialności finansowej i organizacyjnej władz gminy. Oznacza to, że zadania te będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy. Równocześnie jednak, to właśnie gmina może być beneficjentem dofinansowania (w formie dotacji lub kredytów) realizacji zadań własnych z funduszy zewnętrznych (powiatowe, wojewódzkie, ogólnokrajowe, unijne).

Jako zadania koordynowane rozumiane są pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, finansowane ze środków zewnętrznych (w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego, powiatowego lub centralnego) oraz ze środków podmiotów gospodarczych nie podlegających władzom gminnym. Gmina może pełnić rolę inspirującą, opiniującą, zatwierdzającą, uzgadniającą – lecz bez konieczności angażowania gminnych środków finansowych.

W tabeli 22 zestawiono zadania, związane z infrastrukturą służącą pośrednio lub bezpośrednio ochronie środowiska. Każde z tych zadań było uprzednio wykazane w tabelach: 5,15,18,20,21. Wydzielenie tej tabeli ma na celu przedstawienie zbiorczo tych zadań, które stanowić będą szczególnie istotną pozycję w budżecie gminy na następne lata, a efekty ich realizacji będą wymierne i łatwe do przedstawienia w postaci wskaźników niezbędnych dla oceny realizacji programu.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Tabela 22. Szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji

Lp	Zadanie	Status zadań	Termin realizacji 2008-2011 i Koszt realizacji PLN	Termin realizacji do 2016	Całkowity koszt PLN do 2011 roku	Źródło finansowania	Uwagi
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA							
1	Dokończenie budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków – kierunek Skomielna Czarna i Bogdanówka	W/K		do 2013	8.000 000	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki unijne	
2	Budowa kanalizacji dla pozostałej części wsi Skomielna Czarna oraz Bogdanówki	W/K		do 2016	12.000 000	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	
3	Budowa kanalizacji dla pozostałej części wsi Tokarnia i Więciórka	W/K	2009			Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	
4	Objęcie nadzorem eksploatacji wszystkich istniejących ujęć wodociagowych (studni, źródeł)	W	Do 2011 (1000/rok)		4,000	Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
5	Zabezpieczenie gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną w oczyszczalni przydomowe lub bezodpływowe zbiorniki na ścieki	W/K		Do 2016	Według potrzeb	Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
6	Zapobieganie powstawaniu nielegalnych wysypisk w dolinach cieków wodnych	W	Na bieżąco	Na bieżąco	W ramach prac Urzędu niewielkie koszty	Środki własne,	Realizacja zadania obejmuje również właścicieli terenów np. Nadleśnictwa, RZGW
7.	Budowa oczyszczalni „Krzczonów” w Krzczonowie	W/K		Do 2016	2.500 000	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB							
1	Kontynuacja cyklu szkoleń dla rolników obejmujących Zasady Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, oraz szkoleń z zakresu rolnictwa ekologicznego i upraw energetycznych	K	2008		W ramach prac Urzędu ew. niewielkie koszty 2,000	Środki własne, WFOŚiGW, środki pomocowe UE	
2	Badanie jakości gleb na terenach użytkowanych rolniczo	W	Sukcesywnie co 1 rok 1,000/na rok		4,000	Środki własne,	Prace zlecone
3	Wapnowanie gleb		Na bieżąco	Na bieżąco			Realizacja zadania po stronie właścicieli prywatnych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Tabela 22. Szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji

Lp	Zadanie	Status zadań	Termin realizacji 2008-2011 i Koszt realizacji PLN	Termin realizacji do 2016	Całkowity koszt PLN do 2011 roku	Źródło finansowania	Uwagi
4	Przeciwdziałanie terenom erozyjnym	W/K	Na bieżąco	Na bieżąco			Realizacja zadania po stronie właścicieli gruntów
5	Kontrola zużytych nawozów mineralnych środków ochrony roślin	W/K	Na bieżąco	Na bieżąco			Realizacja zadania po stronie właścicieli gruntów
6	Przygotowanie opracowania geol-kartograficznego, w celu wytypowania osuwisk do zalesienia, zakrzewienia	W/K		Do 2016		Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
7	Przygotowanie kompleksowego projektu ochrony gleb przed erozją	W		Do 2016		Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO							
1	Promowanie i zachęcanie do zmiany sposobu ogrzewania lub wymiany kotłów na ekologiczne	K	Na bieżąco	Na bieżąco		Inwestorzy prywatni	Prasa lokalna, udostępnianie materiałów informacyjnych
2	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ekologicznych źródeł energii i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych.	W	Na bieżąco	Na bieżąco	Niewielkie koszty	Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
3	Sukcesywna poprawa stanu technicznego dróg	W/K	2008-2011	do 2016		Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	Prowadzone na bieżąco ze środków przeznaczanych z budżetu gminy i Powiatu i funduszy pomocowych oraz
4	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	W	Na bieżąco	Na bieżąco		Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
5.	Gminny program montażu kolektorów słonecznych w budynkach użyteczności publicznej	W	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
OCHRONA PRZYRODY							
1	Urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni w	W	Na bieżąco			Środki własne	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Tabela 22. Szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji

Lp	Zadanie	Status zadań	Termin realizacji 2008-2011 i Koszt realizacji PLN	Termin realizacji do 2016	Całkowity koszt PLN do 2011 roku	Źródło finansowania	Uwagi
	gminie						
4	Rozpoznanie i w miarę możliwości finansowych tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	W/K	2008-2011	Do 2016		Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
EDUKACJA EKOLOGICZNA							
1	Bieżące informacje na stronach internetowych Gminy i Powiatu o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony	W	Na bieżąco		0	Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
2	Prowadzenie prelekcji, warsztatów z zakresu edukacji ekologicznej młodzieży szkolnej, m.in. w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami, ochrony powietrza, ochrony przyrody, itp. Organizowanie konkursów na temat wiedzy ekologicznej	K	Na bieżąco		2,000	Środki własne, WFOŚiGW	Prowadzenie zajęć w szkole, WFOŚiGW
	RAZEM				22,537,00		

Szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji w latach 2008-2011 dla gminy Tokarnia wynoszą 22 537 000 zł. Większość z tej kwoty zostanie pokryta przez środki zewnętrzne. Przewidziane zadania, głównie dotyczą zagadnień związanych z ochroną wód i gospodarką wodno-ściekową gminy. Zadania te, wydają się być priorytetowe dla gminy, a ich realizacja w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy środowiska przyrodniczego.

2.9.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

W ramach funduszy krajowych obok Gminnego i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska gmina może wnioskować i korzystać przede wszystkim z Funduszu Wojewódzkiego i Narodowego, EkoFunduszu oraz Banku Ochrony Środowiska. Gmina oraz rolnicy indywidualnie mogą również ubiegać się o dofinansowanie w ramach **Krajowego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich**, na który składają się m.in. tzw. **Programy rolnośrodowiskowe**.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie udziela pomocy finansowej na realizację zadań z ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnych z kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa, Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego oraz zobowiązań międzynarodowych Polski i obowiązujących przepisów prawa.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce. Celem działania Funduszu jest finansowe wspieranie przedsięwzięć o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym. Środki Narodowego Funduszu stanowią około 25 % łącznych nakładów przeznaczonych na inwestycje w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego w naszym kraju.

Bank Ochrony Środowiska S.A. istnieje od 1991 roku. Jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Bank współpracuje z organizacjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska, tj. NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz innymi funduszami pomocowymi. Bank współfinansuje szerokie spektrum zadań z zakresu: ochrony wody i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony powierzchni ziemi.

Wnioski o udzielenie kredytu należy składać w NFOŚiGW lub w WFOŚiGW.

Zadaniem EkoFunduszu jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową w skali europejskiej, a nawet światowej. Ta specyfika EkoFunduszu, odróżniająca go od innych funduszy wspierających inwestycje proekologiczne w Polsce,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

wyklucza możliwość dofinansowania przedsięwzięć, których celem jest rozwiązywanie jedynie lokalnych problemów. Zadaniem EkoFunduszu jest również ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów-donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, jest dokumentem operacyjnym, określającym cele, priorytety i zasady wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Plan jest ukierunkowany na aspekty społeczne i środowiskowe (ekologiczne) i jest spójny z innymi programami strukturalnymi, w tym zwłaszcza z Sektorowym Programem Operacyjnym „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”

Tabela 23. Finansowanie działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na cały okres 2007-2016

Kod działania	Nazwa działania /oś 1	Wydatki publiczne	Wydatki prywatne *	Koszt całkowity
111	Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie	40 000 000,00	0,00	40 000 000,00
112	Ułatwianie startu młodym rolnikom	420 000 000,00	0,00	420 000 000,00
113	Renty strukturalne	2 187 600 000,00	0,00	2 187 600 000,00
114	Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	350 000 000,00	87 500 000,00	437 500 000,00
121	Modernizacja gospodarstw rolnych	1 779 932 000,00	2 669 898 000,00	4 449 830 000,00
123	Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	1 100 000 000,00	3 300 000 000,00	4 400 000 000,00
125	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	600 000 000,00	0,00	600 000 000,00
132	Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	100 000 000,00	0,00	100 000 000,00
133	Działania informacyjne i promocyjne	30 000 000,00	12 857 143,00	42 857 143,00
141	Zobowiązania z okresu 2004-2006 dla działania "Wspieranie gospodarstw niskotowarowych"	440 000 000,00	0,00	440 000 000,00
142	Grupy producentów rolnych	140 000 000,00	0,00	140 000 000,00
RAZEM Oś I		7 187 532 000,00	6 070 255 143,00	13 257 787 143,00
	Nazwa działania /oś 2			
211,212	Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	2 448 750 000,00	0,00	2 448 750 000,00
214	Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe)	2 303 750 000,00	0,00	2 303 750 000,00
221, 223	Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne	653 501 520,00	0,00	653 501 520,00
226	Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych	140 000 000,00	0,00	140 000 000,00
RAZEM Oś II		5 546 001 520,00	0,00	5 546 001 520,00
	Nazwa działania /oś 3			
311	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	345 580 000,00	345 580 000,00	691 160 000,00
312	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	1 023 583 600,00	1 023 583 600,00	2 047 167 200,00
321	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	1 471 440 320,00	0,00	1 471 440 320,00
322, 323, 313	Odnowa i rozwój wsi	589 580 000,00	0,00	589 580 000,00
RAZEM Oś III		3 430 183 920,00	1 369 163 600,00	4 799 347 520,00
	Nazwa działania/oś 4			

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

4.1/413	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	620 500 000,00	403 115 385,00	1 023 615 385,00
4,21	Wdrażanie projektów współpracy	15 000 000,00	0,00	15 000 000,00
4.31	Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	152 000 000,00	0,00	152 000 000,00
RAZEM tylko Oś IV		787 500 000,00	403 115 385,00	1 190 615 385,00
RAZEM oś I, II, III, IV		16 951 217 440,00	7 842 534 128,00	24 793 751 568,00

	Nazwa działania - Pomoc Techniczna	266 600 000,00	0,00	266 600 000,00
RAZEM PROW 2007-2013		17 217 817 440,00	7 842 534 128,00	25 060 351 568,00

Źródło: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2016 (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi)

Fundusze Europejskie - Narodowa Strategia Spójności

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (nazwa urzędowa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSS będą realizowane za pomocą programów (tzw. programów operacyjnych), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, programów regionalnych (tzw. regionalnych programów operacyjnych), zarządzanych przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS,
- Program Innowacyjna Gospodarka – EFRR,
- Program Kapitał Ludzki – EFS,
- 16 programów regionalnych – EFRR,
- Program Rozwój Polski Wschodniej – EFRR,
- Program Pomoc Techniczna – EFRR,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR.

Tabela 24. Udział poszczególnych programów operacyjnych w całości alokacji środków polityki spójności dla Polski wraz ze źródłem ich finansowania.

Program operacyjny	Udział programu w całkowitej alokacji środków	Źródło finansowania
Infrastruktura i Środowisko	41,9% całości środków (27,9 mld euro)	EFRR, Fundusz Spójności
Regionalne Programy Operacyjne	24,9% całości środków (16,6 mld euro)	EFRR
Kapitał Ludzki	14,6% całości środków (9,7 mld euro)	EFS
Innowacyjna Gospodarka	14,6% całości środków (9,7 mld euro)	EFRR
Rozwój Polski Wschodniej	3,4% całości środków (2,3 mld euro)	EFRR
Pomoc Techniczna	0,8% całości środków (0,5 mld euro)	EFRR

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego określa art. 160 Traktatu ustanawiający Wspólnotę Europejską: „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych”.

Zadaniem funduszy strukturalnych jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE by w ten sposób wpłynąć na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

Fundusze strukturalne są potencjalnie ważnym zewnętrznym źródłem finansowania zadań POŚ. Dofinansowanie jest możliwe w ramach EFRR na zadania z zakresu:

- budowy i modernizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz budowy i modernizacji stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków,
- budowa zbiorników umożliwiających pozyskanie wody pitnej oraz regulacja cieków wodnych i tworzenie polderów,
- budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej,
- budowy rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej w tym dróg gminnych i powiatowych,
- kompleksowego uzbrojenia terenu pod inwestycje,

Do najważniejszych programów współfinansowanych przez EFRR mających na celu rozwój infrastruktury i ochrony środowiska jest Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Celem strategicznym programu jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską. Cel ten został sformułowany w Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2001-2006 i jest podstawą prowadzenia i koordynacji w tym okresie wszystkich działań podejmowanych w ramach polityki rozwoju regionalnego oraz w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006.

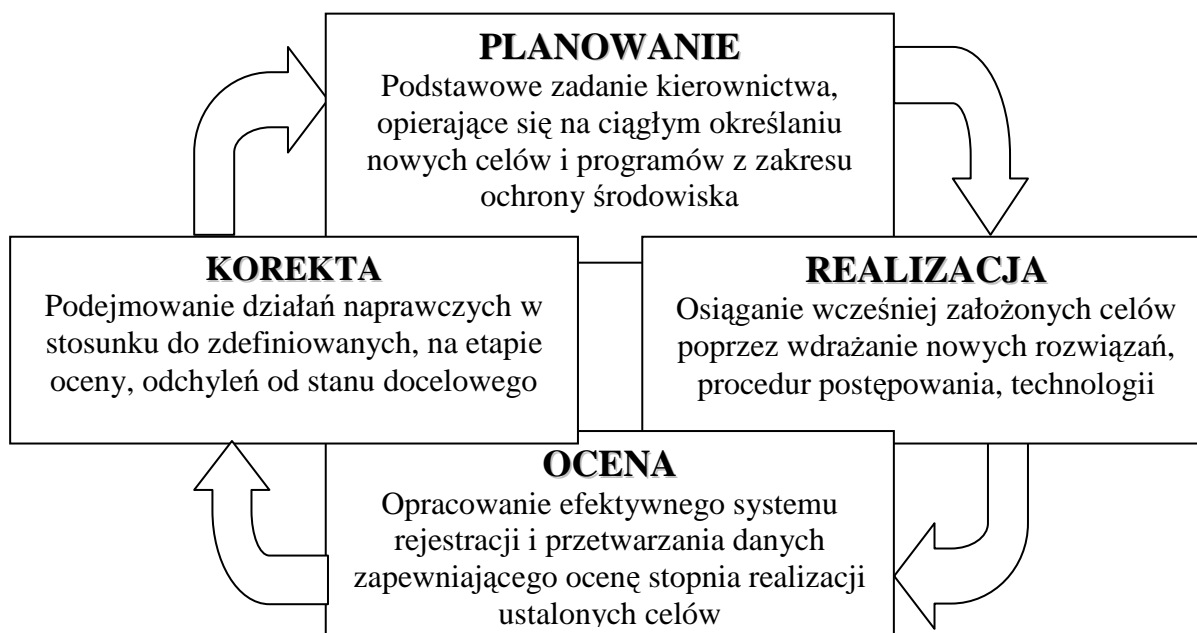
Fundusz Spójności

Całość alokacji Funduszu Spójności zostanie przeznaczona na realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej. Priorytetem strategii dla Funduszu Spójności jest przede wszystkim poprawa jakości wód powierzchniowych, zwiększenie dostępności wody do picia i poprawa jej jakości, a ponadto ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, racjonalizacja gospodarki odpadami, rekultywacja obszarów przemysłowych, a także wsparcie dla leśnictwa i ochrony przyrody.

3. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Tokarnia jest i będzie realizowany w długim okresie czasu. Proces zarządzania spoczywa na władzach lokalnych. W wyniku podejmowanych działań stopniowo będą osiąganego jego cele i w związku z tym będą zmieniały się priorytety. Na początku realizacja *Programu* powinna doprowadzić do rozwiązania najpilniejszych problemów – osiągnięcia najważniejszych celów. Po tym czasie do osiągnięcia pozostaną cele, które obecnie są oceniane jako mniej ważne, a w przyszłości staną się priorytetami.

Schemat zarządzania Programem Ochrony Środowiska

3.1. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

Instrumenty wspomagające realizację programu ochrony środowiska to tzw. instrumenty polityki ekologicznej. Zasady zarządzania środowiskiem wynikają z zakresu kompetencyjnego administracji samorządowej szczebla gminnego. W zarządzaniu środowiskiem szczególną rolę pełni „Program ochrony środowiska”, który to program, może być postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji / organizacji, opartej o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania niniejszego Programu.

Instrumentarium służące realizacji polityki ochrony środowiska wynika z szeregu ustaw, wśród których najważniejsze to: prawo ochrony środowiska, prawo wodne, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane. Tradycyjny podział instrumentów zarządzania środowiskiem wyróżnia instrumenty o charakterze prawnym, finansowym i społecznym.

3.1.1. INSTRUMENTY PRAWNE

Do podstawowych instrumentów prawnych należą dokumenty wydawane lub opracowywane przez kompetentne organy/instytucje. Należą do nich wszelkie : pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, zezwolenia, oceny, rejestry, raporty, zgody i decyzje. Instrumenty prawne są narzędziami regulacji bezpośredniej, które poprzez akty prawne wprowadzają standardy o charakterze ogólnym (monitoring, sprawozdawczość), standardy ochrony i jakości poszczególnych komponentów środowiska oraz kontrolę ich osiągnięcia. Poprzez system pozwoleń można bezpośrednio wpływać na ochronę środowiska.

Poniżej wymieniono ważniejsze kompetencje gminy w zakresie ochrony środowiska:

- Eliminowanie lub ograniczanie określonych zagrożeń powodowanych funkcjonowaniem społeczności lokalnych, tj. zanieczyszczenie wód, powstawanie odpadów komunalnych, niszczenie gleby, powierzchni ziemi i terenów zielonych,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

- Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,
- Przyjęcie gminnego programu ochrony środowiska (wraz gminnego planem gospodarki odpadami), sporządzanie co 2 lata raportów z jego realizacji,
- Podejmowanie działań związanych z gospodarowaniem przestrzenią, tak aby w ich trakcie realizowane były cele ochrony środowiska (zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, przywracanie środowiska do właściwego stanu, zachowanie walorów krajobrazowych),
- Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania) i przydomowych oczyszczalni ścieków (w celu kontroli częstotliwości pozbywania się osadów ściekowych),
- Wprowadzanie określonych form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne,
- Wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,
- Przyjmowanie wyników pomiarów wielkości emisji z instalacji,
- Wydaje decyzję nakazującą posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji,
- Wydawanie pozwoleń na świadczenie określonych usług komunalnych,
- Przyjmowanie wykazu dotyczącego składowanych odpadów,
- Wydawanie zezwoleń w drodze decyzji na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków,
- Wydawanie decyzji wyznaczającej część nieruchomości umożliwiającej dostęp do wody,
- Podejmowanie uchwał wyznaczających miejsca wydobywania kamienia, żwiru, piasku i innych materiałów z wody,
- Nakładanie w drodze decyzji obowiązku wykonania przez osobę fizyczną czynności zmierzających do ograniczeni negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko oraz ze wstrzymywaniem eksploatacji instalacji,
- Wydawanie decyzji nakazującej właścicielowi gruntu przywrócenie do poprzedniego stanu wody.

3.1.2. INSTRUMENTY FINANSOWE

Do instrumentów finansowych należą: opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, fundusze celowe czy ulgi podatkowe, odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna, pożyczki i dotacje z funduszy ochrony środowiska, opłaty eksploatacyjne za pozyskiwanie kopalin.

Poniżej opisano podstawowe instrumenty finansowe:

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska

Opłaty pełnią przede wszystkim funkcję prewencyjną. Instalowanie urządzeń ochronnych, wprowadzanie nowoczesnych technologii oraz oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych skutkuje mniejszymi opłatami.

Opłaty pobierane są za: wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,

- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

Opłaty trafiają do funduszy celowych (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz fundusz ochrony gruntów). Pobierają je organy administracji (np. Urząd Marszałkowski, organ gminy) lub, jak w przypadku gruntów rolnych i leśnych, wnoszone są bezpośrednio do funduszu celowego.

Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty (według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce) i wnosi ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne.

Należy także wspomnieć, że podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

Administracyjne kary pieniężne

Kary pobiera się w tych samych sytuacjach, co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa POŚ przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

Fundusze celowe

Środki funduszy przeznacza się na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju a w szczególności na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

3.1.3. INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Wśród instrumentów społecznych wyróżnić należy współdziałanie i współpracę wszelkich grup społecznych. Ważnym elementem skutecznego zarządzania realizującego zasady zrównoważonego rozwoju są uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne. Do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw, czyli szeroko rozumianej edukacji ekologicznej, podejmowane są różnorodne działania. U podstaw skuteczności tych działań leży rzetelnie i przystępnie przekazywana wiedza o stanie środowiska. W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji. Z drugiej strony, w przypadku osiągnięcia właściwego poziomu edukacji, komunikacja z grupami zadaniowymi jest łatwiejsza, a przekazywane informacje są właściwie wykorzystywane. Rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony, a także umiejętność porozumiewania się ze społeczeństwem są niezbędne dla sukcesu realizowanej edukacji ekologicznej. Tradycyjne instrumenty, takie jak pozwolenia oraz system opłat i kar nie spełnią całego zakresu celów i zadań wyznaczonych przez władze gminy. Z tego też względu rozpoczną się negocjacje z grupami zadaniowymi, które będą brały udział we wdrażaniu programu. Mieszkańcy gminy będą informowani o zadaniach np. poprzez prasę, biuletyny, czy też poprzez środki pośrednie.

3.2. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

Głównym realizatorem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Tokarnia jest Wójt Gminy. Proponuje się wyznaczenie przez Wójta osoby odpowiedzialnej za wdrażanie *Programu* (Kierownika Programu). Osoba ta pełniłaby rolę koordynatora pomiędzy samorządem lokalnym, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami i instytucjami monitorującymi stan środowiska. Byłaby także odpowiedzialna za monitorowanie efektów *Programu* i uruchamianie procedur korygujących.

Za realizację poszczególnych zadań odpowiadać będą osoby lub jednostki organizacyjne, które po zakończeniu prac nad zadaniami obowiązane będą do sporządzenia sprawozdania z wykonania zadania, obejmujące m.in. przedmiot i poniesione nakłady.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Podstawą zarządzania *Programem* będzie stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań.

W celu monitorowania stanu środowiska proponuje się zastosowanie wskaźników stanu środowiska, oddziaływania na środowisko oraz wskaźników reakcji na złą jakość środowiska albo na nadmierne oddziaływania. Przydatne jest pokazywanie tendencji zmian poszczególnych wskaźników w latach.

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska, co dwa lata będzie sporządzany przez Kierownika Programu **raport szczegółowy** z wykonania *Programu*, a dotyczący szczególnie działań, które są związane z likwidacją przekroczenia przepisów prawa, wynikami monitorowania jakości środowiska, konieczności wprowadzenia korekt do *Programu* itp. Raporty szczegółowe winny być przedstawiane na posiedzeniach rady gminy. Wskazane jest by korekty *Programu* były wprowadzane w drodze uchwały rady gminy.

Na potrzeby tworzenia raportów należy wykorzystywać wszelkie dostępne dane i informacje. Poszczególne informacje są dostępne m.in. w:

- Urzędzie Gminy w Tokarni,
- Starostwie Powiatowym w Myślenicach,
- Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,
- WIOŚ w Krakowie,
- Nadleśnictwo Myślenice,
- Urzędzie Statystycznym w Krakowie.

Źródłem informacji mogą być także przeprowadzone badania i wykonane opracowania.

Tabela 25. Organizacja zarządzania Programem Ochrony Środowiska

Jednostka odpowiedzialna	Zakres odpowiedzialności	Termin
Wójt Gminy	Główny realizator Programu	Okres realizacji Program
Rada Gminy	Uchwalenie Programu, przyjmowanie raportów szczeǳółowych na sesjach gminnych	Co dwa lata
Kierownik Program	Koordinacja prac, monitorowanie realizacji, uruchamianie korekty,	Stae zarządzanie Programem, raporty szczeǳółowe co 2 lata

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

Jednostka odpowiedzialna	Zakres odpowiedzialności	Termin
	przygotowanie rocznego sprawozdania oraz raportów szczegółowych	
Osoba/Jednostka realizacji odpowiedzialna za realizację zadania	Nadzór nad realizacją zadania, sporządzenie sprawozdania z jego wykonania i przekazania Kierownikowi Projektu	Czas realizacji zadania
Podmioty Gospodarcze	Realizacja zadań	Czas realizacji zadań

3.3. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA CELÓW

Poniżej przedstawiono propozycje wskaźników monitorowania celów Programu Ochrony Środowiska.

Tabela 26. Propozycje wskaźników monitorowania celów

CELE	WSKAŹNIK	Porównanie ze stanem wyjściowym (2003 R), dokonywane w trakcie sporządzania raportu (co 2 lata)
Zapewnienie skutecznej ochrony wód podziemnych i powierzchniowych (ochrona doliny rzeki Raby)	Skanalizowanie gminy (%)	
	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	
	Liczba przyłączy (szt.)	
	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków (%)	
	Jakość wód powierzchniowych	
	Jakość wód podziemnych	
Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych – zapewnienie najlepszej jakości gleb, racjonalne wykorzystanie ziemi (w tym rolnictwa ekologicznego)	Udział gruntów wymagających rekultywacji (%)	
	Liczba przeprowadzonych w ciągu roku badań zanieczyszczenia gleb	
	Liczba wybudowanych w ciągu roku płyt obornikowych, zbiorników na gnojowicę	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

	Udział gruntów wymagających rekultywacji (%)	
	Ilość zużytych nawozów sztucznych i mineralnych/1ha użytków rolnych	
Zmniejszenie występowania masowych skali ruchów	Ilość osuwisk wymagających zabezpieczeń w stosunku do zinwentaryzowanych (szt./szt)	
	Powierzchnia osuwisk wymagających zabezpieczeń w stosunku do powierzchni zinwentaryzowanych (ha/ha)	
	Ilość osuwisk zabezpieczonych w stosunku do wymagających zabezpieczeń (szt./szt)	
Utrzymanie jakości powietrza na poziomie z roku 2003	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych, gazowych do powietrza GUS (Mg/rok)	
	Liczba zmodernizowanych kotłowni lokalnych (szt.)	
	Odbiorcy gazu z sieci (tys.)	
	Zużycie gazu z sieci (m ³ /1 odbiorcę . rok)	
	Drogi o ulepszonej powierzchni (km)	
Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej	Liczba pomników przyrody (szt.)	
	Liczba pomników przyrody (poj. drzewa) poddanych zabiegom pielęgnacyjnym (szt)	
	Liczba użytków ekologicznych (szt)	
	Liczba gospodarstw agroturystycznych (szt.)	
	Zgłoszona liczba pożarów traw i nieużytków (szt./rok)	
	Wskaźnik lesistości gminy (%)	
	Powierzchnia gruntów przekwalifikowanych z rolnych na leśne (ha/rok)	
Wykształcenie wśród mieszkańców gminy nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska	Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (Szt./rok)	
	Liczba młodzieży uczestniczącej w sprzątaniu świata (ilość osób./rok)	
	Długość ścieżek przyrodniczych (km)	
	Liczba odbytych szkoleń dla rolników (szt./rok)	
	Liczba przeszkolonych rolników (ilość osób./rok)	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TOKARNIA

	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska wg oceny jakościowej	
	Ilość (szt./rok) i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców wg oceny jakościowej	

4. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Program Ochrony Środowiska dla gminy Tokarnia został sporządzony zgodnie z zaleceniami II Polityki Ekologicznej Państwa, zapisami Prawo Ochrony Środowiska, Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Małopolskiego, wytycznymi rządowymi oraz Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Myślenickiego.

Program zawiera diagnozę stanu środowiska przyrodniczego w gminie Tokarnia, cele, priorytetowe kierunki działań, oraz sposoby osiągnięcia celu. Zestawiono zaproponowane zadania do realizacji w perspektywie krótko i długoterminowej.

W Programie uwzględniono wszystkie aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego użytkowania jego zasobów – od edukacji ekologicznej, poprzez ochronę wód, aż po problematykę związaną z ochroną przyrody. Jednak uwarunkowania lokalne i regionalne powodują, że najistotniejsze zadania do rozwiązania w najbliższych latach koncentrują się głównie wokół:

- rozwiązania problemów gospodarki ściekowej,
- ochroną powierzchni ziemi i gleb,
- podniesieniu świadomości ekologicznej społeczeństwa i wdrażaniu zasad zintegrowanego rolnictwa

Określono również zakres zadań przewidzianych do realizacji na terenie gminy, nadających się do finansowania ze środków zewnętrznych. Uwzględniono również zakres zadań związanych z ochroną środowiska, za realizację których odpowiedzialne są władze gminne (zadania własne). Równocześnie wskazano na realizację zadań, które nie wchodzą (lub wchodzą tylko częściowo) w zakres obowiązku gminy i nie wymagają angażowania środków z budżetu gminy (zadania koordynowane).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Tokarnia nie jest dokumentem prawa miejscowego, lecz opracowaniem o charakterze operacyjnym przeznaczonym do okresowej aktualizacji (co 2 lata).

SPIS TABEL

Tabela 1. Podstawowe dane demograficzne gminy Tokarnia (stan na rok 2008).....	9
Tabela 2. Ruch naturalny ludności w gminie.....	10
Tabela 3. Struktura bezrobotnych (wg stanu na 31.12.2007 r.)	11
Tabela 4. Budżet gminy Tokarnia	14
Tabela 5. Realizacja zadań związanych z ochrona środowiska w latach 2004-2007	14
Tabela 6. Klasyfikacja rzeki w punkcie pomiarowym w Krzczonowie.....	20
Tabela 7. Klasyfikacja jakości wód powierzchniowych rzek w punkcie pomiarowym w Krzczonowie.....	20
Tabela 8. Oczyszczalnie ścieków komunalnych w gminie Tokarnia.....	25
Tabela 9. Gospodarka wodno-ściekowa - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016	31
Tabela 10. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych	37
Tabela 11. Gospodarstwa domowe według liczby osób w gospodarstwie i głównego źródła utrzymania.....	38
Tabela 12. Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych.....	38
Tabela 13. Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów	39
Tabela 14. Gospodarstwa rolne zajmujące się uprawa ziemiopłodów.....	39
Tabela 15. Ochrona powierzchni ziemi i gleb - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016	47
Tabela 16. Klasyfikacja strefy powiatu myślenickiego z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla poszczególnych zanieczyszczeń (poziomy dopuszczalne).....	50
Tabela 17. Roczne zużycie paliw w gminie Tokarnia	51
Tabela 18. Ochrona powietrza atmosferycznego - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016	58
Tabela 19. Pomniki przyrody na terenie gminy Tokarnia.....	60
Tabela 20. Ochrona przyrody - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016	65
Tabela 21. Edukacja Ekologiczna - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016.....	78
Tabela 22. Szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji.....	80

Tabela 23. Finansowanie działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na cały okres 2007-2016.....	84
Tabela 24. Udział poszczególnych programów operacyjnych w całości alokacji środków polityki spójności dla Polski wraz ze źródłem ich finansowania.....	85
Tabela 25. Organizacja zarządzania Programem Ochrony Środowiska	93
Tabela 26. Propozycje wskaźników monitorowania celów	94

ŹRÓDŁA INFORMACJI, DOKUMENTY PROGRAMOWE

1. II Polityka Ekologiczna Polski.
2. Program Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2007-2014
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska.
4. Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2006 roku – WIOŚ Kraków 2002.
5. Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2007 roku.
6. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju – Polska 2025; Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, 2000.
7. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014.
8. Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 – 2006 (Ministerstwo Środowiska, 2000).
9. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej 2001.
10. Krajowy Program Zwiększania Lesistości – aktualizacja 2003 r. Warszawa, maj 2003.
11. Wytoczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Instytut Ochrony Środowiska, Zakład Polityki Ekologicznej, 2002.
12. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.XII.2006 r., (Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007 r.).
13. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 .
14. Powiatowy Programu Ochrony Środowiska na lata 2004-2014 dla Powiatu Myślenickiego (Biuro Konsultingowe Ochrony Środowiska Ekosystem Śląsk Myślenice, styczeń 2004).

15. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia obejmujący miejscowości Bogdanówka, Krzczonów, Skomielna Czarna. Tokarnia, Więciórka, Zawadka. Zbiorcza analiza uwarunkowań (Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” , Kraków, październik 2003).
16. Kondracki J. Geografia regionalna Polski 2003. Wydawnictwo Naukowe PWN.
17. Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Program działań na lata 2007-1013 (Ministerstwo Środowiska, 2007).
18. Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań – Powszechny spis rolny (Urząd statystyczny w Krakowie, Kraków 2003).
19. Projekt założeń do palny zaopatrzenia gminy Tokarnia w ciepło, energię elektryczną i Paliwa gazowe. Analiza robocza (Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta – Plan” , Kraków, październik 2003).
20. Ziemia Tokarska – zarys dziejów. Marian Cieślik. Tokarnia 2001.
21. Krajowy Plan Strategiczny Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2007).
22. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Tokarnia na lata 2007-2013 (Akordbud-Consulting Sp. z o.o, Kraków 2007).
23. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Tokarnia (Centrum Biznesu Sp. z o.o., Oświęcim 2004).
24. Opracowani problemowe i specjalistyczne do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia. Prognoza demograficznego rozwoju ludności gminy oraz szanse i zagrożenia rozwoju rynku pracy. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” , Kraków, luty 1998.
25. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia, część II. Kierunki Zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” , Kraków, maj 1998.
26. Opracowani problemowe i specjalistyczne do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia. Analiza uwarunkowań i kierunków rozwoju infrastruktury technicznej i Komunikacji. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” , Kraków, luty 1998.

27. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia, materiały wejściowe. Uproszczona inwentaryzacja urbanistyczna poszerzona o ogólną charakterystykę środowiska geograficznego, przyrodniczego i kulturowego. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta – Plan” , Kraków, grudzień 1997.
28. Opracowani problemowe i specjalistyczne do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia. Analiza uwarunkowań i ochrony środowiska przyrodniczego oraz kulturowego w obszarze Gminy Tokarnia. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” , Kraków, luty 1998.
29. Opracowani problemowe i specjalistyczne do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia. Analiza stanu istniejącego zagospodarowania obszaru Gminy wraz z oceną realizacji planu. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” , Kraków, luty 1998.
30. Opracowani problemowe i specjalistyczne do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia. Analiza rolniczej przestrzeni produkcyjnej i kierunków rozwoju wsi i rolnictwa w obszarze gminy. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan”, Kraków, luty 1998.
31. Opracowani problemowe i specjalistyczne do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia. Analiza i ocena stanu mieszkalnictwa i infrastruktury społecznej oraz funkcji produkcyjno-komercyjnej w gminie. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” , Kraków, luty 1998.
32. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia, część I. Diagnoza uwarunkowań i określenie strategii rozwoju. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” , Kraków, grudzień 1997.
33. Raport z sesji planowania strategicznego rozwoju gminy Tokarnia. Agencja Rozwoju Regionu Krakowskiego, luty 1998.
34. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Tokarnia obejmujący miejscowości Bogdanówka, Krzczonów, Skomielna Czarna. Tokarnia, Więciórka, Zawadka. Opracowanie ekofizjograficzne. Pracownia Urbanistyczno-architektoniczna „Asta –Plan” ,Kraków, październik 2003.